

På gång inom EU

Hösten 2023

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Förord

EU-arbetet har under sommaren och hösten fortsatt att handla om det krig som pågår i Europa, men diskussionerna om framtidens EU har nu även tagit fart. I sitt årliga linjetal som EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen höll i oktober talade hon om vilka frågor EU måste satsa på de kommande åren. Flera av dessa frågor har en tydlig koppling till lokal och regional nivå och ligger i linje med SKR:s särskilt prioriterade frågor för 2023.

EU:s gröna omställning måste fortsätta med satsningar på grön energi och att stärka tillgången till kritiska råvaror, menade von der Leyen. På dessa områden driver SKR på för ambitiösa, flexibla och teknikneutrala ram- och regelverk.

Även kompetensfrågan lyftes i talet, något som är en högprioriterad fråga för SKR. Bristen på arbetskraft är tydlig i många kommuner och regioner i Europa och detta är en central utmaning framöver för hela EU:s arbetsmarknad. Kommunerna kan och bör spela en viktig roll i arbetet, menar SKR.

Ursula von der Leyen betonade även vikten av att på sikt utvidga unionen till att omfatta fler länder. Ett EU med ännu fler medlemmar skulle bland annat få konsekvenser för EU:s budget och för den gemensamma sammanhållningspolitiken och på så sätt påverka alla Europas regioner.

Nästa år blir förstås avgörande för utvecklingen på alla dessa områden. Den 9 juni är det val till Europaparlamentet och hösten 2024 tillträder en ny EU-kommission.

SKR:s påverkansarbete fortsätter under hösten, bland annat vad gäller EU:s läkemedelspaket, ett förslag om övervakning av markhälsa samt de många digitaliseringsfrågor som potentiellt kan få konsekvenser för kommuner och regioner. I höst uppmärksammar vi även att vårt Brysselkontor fyller 30 år.

Läs mer om dessa frågor och mycket annat i höstens nummer av ”På gång inom EU”.

Stockholm i november 2023

Marcus Stolte Holmberg

Avdelningen för ekonomi och styrning

Innehåll

SKR:s prioriterade EU-frågor 2023	7
Kapitel 1 – EU:s styrning, framtid och horisontella frågor	14
En återhämtningsplan för EU – Next Generation EU.....	14
Översyn av EU:s fleråriga budgetram för 2021-2027	15
Den europeiska planeringsterminen	16
EU:s färdplan för grön tillväxt och återhämtning	18
Kapitel 2 – Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter	19
Försvar av den europeiska demokratin.....	19
EU:s arbete med nationella handlingsplaner mot rasism.....	19
Krafttag mot hatpropaganda och hatbrott	21
EU – en jämlikhetsunion	22
Lagförslag om bindande standarder för jämlikhetsorgan.....	25
Lagstiftning om att förebygga och bekämpa könsbaserat våld.....	26
EU ansluter sig till Istanbulkonventionen	27
Motverka sexuella övergrepp mot barn på nätet.....	28
Uppdatering av CEMR-deklarationen	28
Kapitel 3 – Miljö, energi och transport	30
Förordning om restaurering av natur.....	30
Förslag till nytt direktiv om jord- och markhälsa	32
Handlingsplan för cirkulär ekonomi	33
Revidering av avfallsdirektivet.....	34
Utvärdering av EU-kommissionens arbete med cirkulär ekonomi	35
Rättslig ram för hållbara livsmedelssystem.....	35
Prioriterad fråga 2023: Ett avloppsdirektiv som tar hänsyn till svenska förhållanden.....	36
Översyn av EU:s regler om luftkvalitet	38
Klimat och energi – Ett klimatneutralt EU 2050	39
Förhandling av energidirektiv under 2023.....	40
Direktivet om energieffektivitet	40
Direktivet om byggnaders energiprestanda	41

Direktivet om förnybar energi	43
Förslag till elmarknadsreform	44
Industriell plan med förordning om netto-nollindustrin och kritiska råmaterial ...	44
EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter	45
Prioriterad fråga 2023: Bevaka ny lagstiftning om TEN-T och ökad andel järnvägstrafik	46
Revidering av TEN-T-förordningen	47
Förslag på åtgärder för en mer effektiv järnvägstrafik	48
Kapitel 4 – Digitalisering	50
Prioriterad fråga 2023 – Digitalisering, data och AI	50
Gigabitinfrastrukturakten (GIA)	52
Dataförvaltningsakten (DGA)	53
Dataakten	54
AI-förordningen.....	54
Överföring av personuppgifter från USA	56
EU:s cybersolidaritetsakt.....	57
Fortsatt digitaliserad samordning av de sociala trygghetssystemen	58
Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel.....	59
Kapitel 5 – Regional utveckling och samarbete.....	61
EU:s sammanhållningspolitik och dess fonder och program	61
EU:s sammanhållningspolitik efter 2027	62
Kapitel 6 – Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik	64
Prioriterad fråga 2023: Att bygga ett starkt socialt Europa	64
EU-kommissionens meddelande och förslag till rådsrekommendation om att stärka arbetsmarknadsdialogen i Europeiska Unionen.....	65
EU-kommissionens förslag till direktiv om lönetransparens.....	65
Förslag till EU-direktiv om digitalt plattformarbete.....	66
Genomförande av direktivet om tillräckliga minimilöner i EU.....	67
Pågående översyn av det europeiska ramavtalet om distansarbete och rätten till nedkoppling	68
Kapitel 7 – Vård, omsorg och folkhälsa	69

Prioriterad fråga 2023: Värna helhetssyn i EU:s läkemedelslagstiftning	69
EU:s insatser för antimikrobiell resistens	70
EU:s hantering av covid-19-krisen	70
En europeisk hälsounion	72
Prioriterad fråga 2023: Ett europeiskt hälsodataområde	73
Utvärdering av de europeiska referensnätverken för högspecialiserad vård.....	75
Förslag till ny förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung	76
Förslag att förlänga övergångsperioden för införandet av förordningen om medicintekniska produkter	77
EU:s plan för cancerbekämpning	78
EU:s tobakslagstiftning och rådsrekommendationer.....	79
Ny övergripande strategi för psykisk hälsa inom EU	80
EU-intyg för personer med funktionsnedsättning	80
Kapitel 8 – Inre marknad och konkurrensfrågor	82
Översyn av statsstödsregler- och riktlinjer	82
Inre marknaden och statligt stöd	83
Tillfällig krisreglering med anledning av Rysslands invasion av Ukraina.....	84
Översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen	85
Statligt stöd till biogas och biogasol	86
Nya EU-riktlinjer för statligt stöd till bredbandsnät	87
Kapitel 9 – Migration och integration	88
Prioriterad fråga 2023: Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU.....	88
EU:s gemensamma asyl- och migrationspakt.....	88
Massflyktsdirektivet	89
Kapitel 10 – Utbildning och kultur	90
Rådsrekommendationer om vägar till framgångsrik skolgång.....	90
Rådsrekommendationer om att stödja välbefinnande i digital utbildning.....	91
Rådsslutsatser om färdigheter och kompetens för den gröna omställningen....	92
Det nya europeiska Bauhaus	92
En europeisk agenda för kultur	93

En europeisk arbetsplan för kultur	94
Ny statistik: Kulturprojekt inom EU:s struktur och investeringsfonder	95
Vilken svensk stad blir europeisk kulturhuvudstad 2029?	95
Praktiska länkar.....	97

SKR:s prioriterade EU-frågor 2023

SKR:s styrelse har antagit åtta prioriterade EU-frågor som förbundet ska driva under 2023¹. För varje prioriterad EU-fråga finns ett antal förväntade resultat som styrelsen följer upp. Här nedan följer en sammanfattning av de åtta prioriterade EU-frågorna för 2023.

1. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

2020 presenterade EU-kommissionen ett förslag på en ny asyl- och migrationspolitik för unionen, den så kallade asyl- och migrationspakten. Pakten innehåller en rad förslag på området och ett av förslagen i den nya pakten har till syfte att komma till rätta med den ojämna fördelningen av asylsökande mellan medlemsstaterna.

Under det svenska EU-ordförandeskapet våren 2023 finns förhandlingarna om de olika rättsakterna på migrationsområdet på dagordningen, bland annat som en följd av det genombrott som nåddes i juni 2022 gällande den fråga som har varit svårast att enas om – solidaritetsmekanismen.

Mottagandet av asylsökande och integrationen av nyanlända sker inte på en abstrakt nationell nivå utan lokalt. Det är därför viktigt att lokala och regionala myndigheter beaktas när beslut fattas gällande målgruppen, och att kommuner och regioner tillförs tillräckliga resurser för att bedriva ett framgångsrikt arbete på området. Europa står inför demografiska utmaningar med en åldrande befolkning. En framgångsrik etablering av nyanlända i såväl samhälls- som arbetslivet är därför avgörande.

Förväntade resultat:

- Ett jämnare flyktingmottagande uppnås och ett lokalt och regionalt perspektiv är säkrat i beslut fattade i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

¹ [Prioriterade EU-frågor, SKR:](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/prioriterade-eufragorskr.5114.html)

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/prioriterade-eufragorskr.5114.html>

2. Att bygga ett starkt socialt Europa – värna den svenska modellen

EU har fortsatt fokus på de sociala frågorna inom unionen. Under 2023 planeras ett uppföljningsmöte i Portugal till de två sociala toppmötena i Göteborg och Porto, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och handlingsplanen för detta, samt de olika initiativ som har EU-kommissionen har presenterat med hänvisning till pelaren, i form av olika strategier och handlingsplaner, enskilda direktivförslag på arbetsrättens område och arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

Under 2023 bedöms följande frågor vara inne i ett påverkansskede av särskild vikt för förbundet att arbeta med: Det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter; EU-kommissionens kommande förslag om social dialog (som presenteras i form av ett förslag till rådsrekommendation och ett meddelande); De pågående trilogförhandlingarna om direktivförslagen om lönetransparens respektive plattformarbete; De pågående europeiska förhandlingarna om distansarbete och rätten att koppla ned, i en arbetsmarknad i konstant förändring samt; Genomförandet av minimilönedirektivet.

Förväntade resultat:

- Ett stärkt deltagande och genomförande uppnås från kommuner och regioner, samt SKR som arbetsmarknadspart, inom de EU-initiativ som syftar till att stärka den sociala dimensionen av EU - detta så att åtgärderna får lämplig och reell effekt.
- Den svenska arbetsmarknadsmodellen är värnad och arbetsmarknadsparterna ansvarar fortsatt för lönebildningen och anställningsvillkor i allt fortsatt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.

3. Ett avloppsdirektiv som tar hänsyn till svenska förhållanden

EU-kommissionen har beslutat att revidera EU-direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Konsultationsperioden är avslutad och EU-kommissionen har nu presenterat ett förslag på reviderat direktiv. Förslaget innebär bland annat utökade krav på rening, cirkularitet, energianvändning, transparens och tillgång till sanitet.

Det reviderade förslaget med tillhörande konsekvensanalys ska analyseras av SKR. Vid en första anblick tycks det finnas flera, ur SKR:s synvinkel,

problematiska delar med förslaget. De förhandlingar som nu följer under 2023 blir därför viktiga att följa och försöka påverka.

Förväntade resultat:

- Säkra regelverk som är målinriktade, riskbaserade och tillräckligt flexibla för att kunna anpassas till de olika förhållanden som råder i Sverige.
- Nå en samstämmighet mellan avloppsdirektivet och ramdirektivet för vatten, med syftet att kommuner måste kunna skydda miljön genom att bygga nya eller bygga ut befintliga avloppsreningsverk när befolkningen växer.
- Begränsad detaljreglering och bestämmelser som ger liten miljönytta sett till kostnader.

4. Värna det kommunala planansvaret i förhållande till EU:s gröna giv

Inom ramen för EU:s gröna giv pågår ett flertal initiativ inom miljö- och energiområdet med kopplingar till bland annat markanvändning och fysisk planering. Initiativen befinner sig i olika faser av beslutsprocessen och riskerar, både var för sig och sammantaget, att påverka kommunernas rådighet över markanvändningen och det kommunala planansvaret.

Trots att EU saknar befogenhet över fysisk planering föreslås ny miljölagstiftning på dessa områden som kan innebära att det kommunala planansvaret påverkas både direkt och indirekt. Ett exempel är artikel 6 i förslaget till förordning om restaurering av natur. Här föreslås bindande krav på urbana grönområden, något som har en direkt påverkan på det kommunala planansvaret.

Energi- och klimatfrågorna är aktuella att följa under 2023 i relation till:

- Den nationella implementeringen av EU-direktiv om energieffektivisering och förnybar energi som är beslutade och om byggnaders energiprestanda som är i trilogförhandlingar.
- Krisåtgärder för EU:s el- och energimarknader
- Den fortsatta utvecklingen av EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter (som innefattar både konsultation och implementering).

Förväntade resultat:

- Det kommunala planansvarets ställning är säkrat i kommande initiativ inom ramen för EU:s gröna giv. Artikel 6 i EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur omarbetas så att det kommunala planansvaret inte påverkas.
- EU:s regelverk och initiativ ger goda och stödjande förutsättningar för kommuner och regioner samt undviker detaljkrav som försvårar för bioenergi, biodrivmedel, fjärrvärme, kraftvärme, energiutvinning ur avfall, energieffektivisering med mera.
- EU:s miljölagstiftnings ökande påverkan på markanvändning, fysisk planering och det kommunala planansvaret, samt ny miljölagstiftning, överskrider inte EU:s befogenheter.

5. Bevaka ny lagstiftning om TEN-T och ökad andel järnvägstrafik

Det transeuropeiska transportnätet ,TEN-T, består idag av nio utpekade transportkorridorer (vägar, järnvägar och farleder) som sammanbinder alla regioner i EU samt ett stort antal utpekade hamnar och flygplatser med mera. TEN-T-nätet ska vara helt utbyggt senast år 2050. Utvecklingen av TEN-T regleras genom TEN-T-förordningen.

EU-kommissionen kom i december 2021 med ett förslag på en ny reviderad TEN-T-förordning som ska förhandlas och beslutas under 2023. I det nya förslaget har också ett stort antal urbana noder pekats ut som ska bidra till att koppla ihop lokala, regionala och interregionala transporter på ett hållbart sätt. Under 2023 kommer EU-kommissionen också att föreslå ny lagstiftning om ökad andel järnvägstrafik för både persontrafik och gods i lagstiftningspaketet ”Greening freight package”.

Det är viktigt att dessa EU-initiativ inte inskränker det svenska handlingsutrymmet mer än nödvändigt, att inte onödiga administrativa bördor skapas, samt att utvecklingen av transportnätet sker så att svenska intressen och behov tas tillvara. En ökad andel gränsöverskridande järnvägstrafik får inte heller ske på bekostnad den regionala och nationella tågtrafikens förutsättningar.

Förväntade resultat:

- TEN-T-förordningen missgynnar inte kommuner och regioner och lagstiftning om ökad andel järnvägstrafik får inte oönskade undanträngningseffekter för regional och nationell persontågtrafik.

6. Värna helhetssyn i EU:s läkemedelslagstiftning

EU-kommissionen antog i november 2020 en ny läkemedelsstrategi där man presenterade en lång rad insatser som avses implementeras under EU-kommissionens mandatperiod 2019-2024. Bland annat aviserades en översyn och förändring av fyra rättsakter:

- Den generella läkemedelslagstiftningen.
- Läkemedel för sällsynta diagnoser.
- Läkemedel för barn.
- Den europeiska läkemedelsmyndigheten EMA:s avgiftshantering.

Rättsakterna avseende lagstiftningen, läkemedel till barn samt läkemedel för sällsynta diagnoser kan få stor påverkan på regionerna och hälso- och sjukvården. Lagstiftningen kan även få stora konsekvenser för tillgängligheten till läkemedel.

SKR anser att den reviderade lagstiftningen måste bidra till mer långsiktighet och bättre folkhälsa samt understödja medlemsstaternas befogenheter och ansvar. Ett lagförslag är på väg och har aviserats till början av 2023.

Förväntade resultat:

- Den europeiska läkemedelslagstiftningen tar på ett tydligare sätt hänsyn till helheten i läkemedelssystemet.

7. Förslag till förordning om ett europeisk hälsodataområde (EHDS)

I maj 2022 publicerade EU-kommissionen sitt förslag till förordning om ett europeiskt hälsodataområde. På ett övergripande plan handlar det om att möjliggöra en förbättrad och bredare användning av hälsodata såväl inom hälso- och sjukvården som för forskning, innovation och beslutsfattande samt bidra till en verklig inre marknad för digitala hälso- och sjukvårdsprodukter och -tjänster.

SKR gavs tillfälle att yttra sig till Socialdepartementet i augusti 2022. I yttrandet ställer sig SKR positiva till den övergripande ambitionen med

förslaget till förordning, men markerar tydligt att förslaget är väl långtgående och i flera delar överskrider EU:s befogenheter. Det gäller framför allt förslagen kopplade till primäranvändningen av hälsodata. Den icke gränsöverskridande hälso- och sjukvården är och bör förbli en nationell angelägenhet, menar SKR. Förslaget bör samtidigt ses som en tydlig signal att se över befintlig nationell lagstiftning för att möjliggöra en mer ändamålsenlig hantering av hälsodata.

Det går dock redan nu att konstatera att ett genomförande av förslaget till förordning skulle ha långtgående konsekvenser för svensk hälso- och sjukvård och huvudmännens, det vill säga kommuner och regioners, möjligheter till prioriteringar och investeringar.

Förväntade resultat:

- Det regionala och lokala perspektivet får genomslag och beaktas i förhandlingsarbetet kring förslaget till ny förordning om ett europeisk hälsodataområde (EHDS).
- Förordningen tar hänsyn till det faktum att hälso- och sjukvården är en nationell kompetens, så att EU inte går utanför sina befogenheter.

8. Digitalisering, data och AI (artificiell intelligens)

EU tar stora kliv inom digitaliseringsområdet. EU:s digitala mål 2030 och den digitala kompassen om digital infrastruktur, utbildning, omställning av företag och digitala tjänster pekar ut EU:s vision. Det tillhörande ramverket, ”Path to the Digital Decade”, beskriver hur målen ska uppnås.

På EU:s agenda finns just nu en rad digitaliseringsinitiativ och flertalet av dem är av stort intresse för kommuner och regioner. Digitaliseringsfrågan har varit en prioriterad EU-fråga för SKR under 2022. SKR har under året arbetat med att skapa en både bred och djup bild av EU:s digitaliseringsarbete i syfte att kunna bevaka kommuners och regioners intressen, men även för att vara proaktiv och påverka den EU-gemensamma agendan. SKR har också förstärkt insatserna, samlat ihop arbetet tvärs över kansliet och vidareutvecklat dialog med och stöd till kommuner och regioner.

Särskilt relevant att bevaka och påverka under 2023 är den så kallade AI-akten (Artificiell Intelligens) som presenterades av EU-kommissionen 2021. AI-akten är ett enormt lagförslag som ska tydliggöra vilka typer av AI-teknologier som är tillåtna, och vilka som inte är det. Akten ska även harmonisera reglerna för AI inom EU, stärka den inre marknadens konkurrenskraft och funktion samt

undvika fragmentering på den inre marknaden, skydda hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter, främja de positiva aspekterna av AI och säkerställa fri rörlighet av AI-system.

De ambitioner som EU-kommissionen ger uttryck för i AI-akten bedöms kunna få omfattande konsekvenser för kommuner och regioner i form av ökad administration, otydlighet i roller med mera. Genom att fokusera på AI-akten under nästa år ges förutsättningar för såväl ett påverkansarbete kring förslag som försvårarar för kommuner och regioner, som att främja lokal och regional beredskap för ny lagstiftning.

Förväntade resultat:

- AI-akten leder inte till ökad administration och otydlighet i roller för kommuner och regioner.
- Den lokala och regionala beredskapen för ny lagstiftning är god.

Kapitel 1 – EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

En återhämtningsplan för EU – Next Generation EU

EU:s stats- och regeringschefer enades i slutet av 2020 om en ny långtidsbudget för perioden 2021–2027, MFF kallad (Multi Financial Framework). Med anledning av pandemin enades medlemsstaterna även om ett återhämtningspaket, ”NextGenerationEU”² (NGEU) kallat, som är ett tillfälligt återhämtningsinstrument med en budget på över 800 miljarder euro. Paketet ska bidra till att reparera den akuta ekonomiska och sociala skadan till följd av pandemin. EU ska efter pandemin bli mer miljövänligt, digitalt och motståndskraftigt (resilient) och bättre anpassat till nuvarande och kommande utmaningar. MFF och NGEU ska tillsammans med övriga krisåtgärder fungera som ett samlat stödpaket för Europas återhämtning, motståndskraft samt digitala och gröna tillväxt. EU stärker den nya långtidsbudgetens flexibilitetsmekanismer för att garantera att den kan hantera oförutsedda behov. Budgeten är alltså inte bara anpassad till dagens verklighet, utan också till oförutsedda händelser i framtiden.

I centrum av NGEU finns faciliteten för återhämtning och resiliens³ som är ett instrument för bidrag och lån som stöder reformer och investeringar i medlemsstaterna till ett sammanlagt värde av 723,8 miljarder euro. För att få medel från faciliteten måste medlemsstaterna ta fram återhämtnings- och resiliensplaner där de beskriver hur de tänker använda pengarna.

De nationella återhämtningsplanerna ska vara förenliga med EU:s landspecifika rekommendationer såväl som rättsstatsprincipen och klimatpolitiska mål. I den interaktiva resultattavlan⁴ för återhämtning och resiliens finns medlemsstaternas planer och här går det att se vilka utbetalningar som har gjort hittills. I Sverige har Finansdepartementet ansvar för att ta fram den nationella planen, med avsikt

² [EU-kommissionen: ”Next Generation EU”](https://next-generation-eu.europa.eu/index_en): https://next-generation-eu.europa.eu/index_en

³ [Faciliteten för återhämtning och resiliens](https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_sv): https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_sv

⁴ [Interaktiv resultattavla: ”Recovery and resilience scoreboard”](https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html): https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html

att ta del av de cirka 34 miljarder euro som är avsatta för Sverige. SKR följer arbetet och har delgett synpunkter och önskemål kring planens innehåll.

Anslagen från NGEU betalas ut till medlemsstaterna via flera olika EU-program: återhämtningsstödet för sammanhållning och till Europas regioner (React-EU), Horisont Europa, InvestEU, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Fonden för en rättvis omställning. Den andra och resterande delen av återhämtningspaketet består i finansiella förstärkningar till redan existerande program, som ska justeras senast 2023. Medel ska betalas ut senast 2026.

Kontakt: Malin Looberger

Översyn av EU:s fleråriga budgetram för 2021-2027

Den 20 juni 2023 presenterade EU-kommissionen en översyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Översynen består av ett meddelande som innehåller EU-kommissionens bedömning av genomförandet av budgetramen hittills, redogörelse för och motiv till aktuella åtgärder samt förslag för att hantera aktuella gemensamma utmaningar samt ett förslag till ändring av rådets förordning om den fleråriga budgetramen 2021–2027 (MFF).

Parallellt med meddelandet om översynen och förslaget till ändring av MFF-förordning har EU-kommissionen även presenterat separata förslag med genomföranderegler för ett särskilt budgetinstrument för stöd till Ukraina (Ukrainafaciliteten)⁵, samt förslag om en europeisk plattform för strategiska tekniker (STEP)⁶.

I förslaget till översyn redogör EU-kommissionen för aktuella initiativ och förslag till utgifter för fortsatt stöd till Ukraina samt för att hantera aktuella utmaningar. Sammantaget omfattar EU-kommissionens förslag utgiftsökningar om 65,8 miljarder euro, varav medel till Ukraina utgör 17 miljarder euro. Vidare föreslås även lån till Ukraina om 33 miljarder euro.

⁵ [EU-kommissionen om Ukrainafaciliteten](https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_sv): https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_sv

⁶ [STEP – Strategic Technologies for Europe Platform](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/strategic-technologies-europe-platform_en): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/strategic-technologies-europe-platform_en

I regeringskansliets fakta-PM⁷ om översynen av den fleråriga budgetramen (MFF) för perioden 2021-2027 redogörs för regeringens preliminära ståndpunkt. Regeringen anser att Sverige bör behålla en mycket budgetrestriktiv linje i syfte att hålla ner Sveriges avgift till EU. Regeringens generella utgångspunkt är att budgetramens utgiftssida ska moderniseras och fokusera på områden med tydligt europeiskt mervärde.

Kontakt: Malin Looberger

Den europeiska planeringsterminen

EU och dess medlemsstater arbetar gemensamt med konkreta målsättningar inom sysselsättning, forskning och utveckling, klimatförändringar och energi, utbildning, sociala frågor samt kampen mot fattigdom. Arbetet utförs och följs upp genom det verktyg som kallas den europeiska planeringsterminen⁸.

Den europeiska planeringsterminen utgör ramen för samordningen av den ekonomiska politiken mellan EU:s medlemsstater. Den ger medlemsstaterna möjlighet att diskutera sina ekonomiska planer och budgetplaner. Deras framsteg utvärderas också vid specifika tidpunkter under året. Under 2022 års cykel av den europeiska planeringsterminen återgick man till den breda samordningen av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken, samtidigt som processen nu har anpassats till kraven för genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. 2023 års cykel inleddes med den årliga översikten över hållbar tillväxt som ingick i det så kallade höstpaketet. I översikten bekräftades att samordningen av den ekonomiska politiken gradvis övergår från att hantera covid-19-krisen till att lägga grunden för en omdanande och inkluderande återhämtning och starkare resiliens.

Arbetet i planeringsterminen gjordes tidigare inom ramen för Europa 2020-strategin, men den har löpt ut. EU-kommissionen har nu beslutat att stärka den europeiska planeringsterminen genom tätare band till den sociala pelaren, Agenda 2030 och EU:s klimatmål 2050. Även faciliteten för återhämtning och resiliens har genom de nationella återhämtnings-planerna inkorporerats i den europeiska planeringsterminen. Den gröna givna är också en tydlig vägledning i

⁷ [Regeringens fakta-PM om översyn av den fleråriga budgetramen \(MFF\) för perioden 2021-2027](https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/08/202223fpm111/): <https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/08/202223fpm111/>

⁸ [Den europeiska planeringsterminen](https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv): https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv

arbetet. SKR välkomnar detta och anser att ett tätt samarbete inom den sociala dialogen på såväl nationell som europeisk nivå krävs för att nå verklig framgång i arbetet.

En ny tillväxt- och sysselsättningsstrategi, baserad på den gröna given och med principer om miljö, produktivitet, stabilitet och rättvisa, är rätt väg framåt, anser SKR. I flera sammanhang har SKR efterfrågat en ny långsiktig och sammanhållen tillväxt- och sysselsättningsstrategi för EU, och förbundet har uppmanat regeringen att verka för en uppföljare till Europa 2020-strategin. SKR har även betonat vikten av att lokala förutsättningar vad gäller exempelvis arbetsmarknad måste beaktas. Det samma gäller vikten av att EU-kommissionen säkerställer tillgången till nödvändiga investeringsmöjligheter för aktörer på lokal och regional nivå.

SKR träffar regelbundet regeringsföreträdare, arbetsmarknadens parter och EU-kommissionen för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor tillsammans inom ramen för planeringsterminen. De svenska arbetsmarknadsparterna ges årligen möjlighet att bidra till det svenska nationella reformprogrammet⁹, NRP, i en särskild bilaga.

Sveriges NRP för år 2023 baseras på reformambitioner och specifika politiska åtgärder som regeringen föreslår för att främja jobb och tillväxt och förebygga eller korrigera obalanser, och var blev klar under våren. NRP innehåller Sveriges konkreta planer för att följa EU:s landspecifika rekommendationer och allmänna finanspolitiska regler.

Under hösten 2023 (i november) inleds årets cykel av planeringsterminen 2024 med en årlig tillväxtöversikt, en så kallad Annual Sustainable Growth Strategy (ASGS).

Kontakt: Malin Looberger

⁹ [Sveriges nationella reformprogram för 2023](https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv): https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv

EU:s färdplan för grön tillväxt och återhämtning

”European Green deal”¹⁰, den gröna given, är EU:s färdplan för grön tillväxt och återhämtning. Den gröna given är knuten till EU:s långtidsbudget och återhämtningsplan och ska bidra till samhällelig strukturomvandling med målet att uppnå ett klimatneutralt och socialt rättvist EU år 2050.

Under 2021 presenterade EU-kommissionen sitt stora lagstiftningspaket ”Fit for 55”, eller ”Delivering the Green Deal”, som ska göra att EU når sina klimatmål till 2030. Under 2022 tillkom initiativet ”RePowerEU” för att motverka störningarna på energimarknaden till följd av Rysslands invasion av Ukraina.

På klimat- och energiområdet har flera direktiv nu förhandlats klart eller kommer att förhandlas klart under hösten. Flera direktiv innehåller mycket detaljlagstiftning som direkt påverkar kommuner och regioner. Även initiativet ”Net Zero Industry Act” innehåller flera förslag som kräver en samordnad myndighet, tak på handläggningstider och krav på offentlig upphandling. Förslaget till nytt elmarknadsdirektiv som presenterades under våren 2023 innehåller mindre förändringar, för längre avtal och mer förutsägbara priser. Arbetet med klimatmål för 2040 har även inletts.

Den gröna given utgör ett omfattande ramverk, som samlar lagstiftning, strategier och målsättningar som syftar till en grön och rättvis omställning i våra samhällen. Kommuner och regioner är centrala aktörer i detta sammanhang och berörs i stor utsträckning av förslagen.

SKR har prioriterat ett antal frågor inom ramen för den gröna given, där förbundet huvudsakligen lämnar synpunkter via de europeiska paraplyorganisationerna CEMR och SGI Europe samt Europeiska region-kommittén. SKR har på flera sätt lyft behovet av regelverk som stödjer effektiva insatser från lokal och regional nivå och samtidigt undviker problematisk detaljstyrning. Under hösten 2023 arbetar SKR vidare med ett antal prioriterade initiativ. Läs mer om dessa i kapitel 3.

Kontakt: Andreas Hagnell

¹⁰ [EU-kommissionen om den gröna given](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv): https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

Kapitel 2 – Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter

Försvar av den europeiska demokratin

EU-kommissionen tog under hösten 2022 initiativ till ett paket för försvar av den europeiska demokratin, ”Defense of Democracy Package”¹¹, med syfte att värna och stärka de demokratiska värderingar unionen bygger på. Paketet omfattar insatser mot korruption och påverkan från främmande makt, initiativ för att stärka valsäkerheten och för att återuppliva demokratin genom systematisk involvering av medborgarna.

Initiativet har varit föremål för allmän konsultation under våren 2023, och det slutgiltiga förslaget skulle enligt den ursprungliga tidplanen läggas fram under andra kvartalet 2023. Paketet till försvar av demokratin har dock blivit försenat; som skäl anges att EU-kommissionen behöver mer tid för breda konsultationer, inhämtning av olika perspektiv samt för att göra en fullständig konsekvensanalys innan paketet sjösätts.

Försvaret av de demokratiska värderingarna har blivit alltmer angeläget på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina; att det ännu en gång är krig på europeisk mark och att demokratin utmanas av autokrati och diktatur runt om i världen. EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har poängterat att det nu är viktigt att de europeiska demokratierna står enade och att demokratin även förstärks längs EU:s gräns, bland annat genom att Ukraina och Moldavien får kandidatstatus till EU.

Kontakt: Cecilia Ramqvist

EU:s arbete med nationella handlingsplaner mot rasism

Kampen mot rasism och diskriminering är ett grundläggande mål i EU:s agenda för mänskliga rättigheter. Som ett led i arbetet har EU-kommissionen antagit en

¹¹ [EU-kommissionens ”Defense of Democracy Package”](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13730-Defending-European-democracy-Communication_en): https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13730-Defending-European-democracy-Communication_en

handlingsplan mot rasism (2020-2025)¹² samt en strategi för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv (2021-2030)¹³. Här uppmanas medlemsstaterna att ta fram nationella planer och strategier mot rasism och antisemitism.

EU:s medlemsstaterna ålagda att ta fram egna, nationella handlingsplaner för arbetet mot rasism. Till stöd i den processen har EU-kommissionen tagit fram ett antal vägledande principer¹⁴ för hur handlingsplanen kan utformas. Sverige antog redan 2016 en nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Tanken var att planen skulle innebära ett samlat grepp om det arbete som utförs på området av flera myndigheter, regionala och lokala aktörer samt organisationer inom det civila samhället.

Statskontoret fick 2022 i uppdrag att följa upp och analysera den nationella handlingsplanen mot rasism, de publicerade sin rapport¹⁵ i juni 2023. Trots att handlingsplanen inte specifikt har riktats till kommuner och regioner omfattade Statskontorets rekommendationer önskan om ett tydligare fokus på den lokala nivån för att arbetet mot rasism ska få verkligt genomslag i Sverige. Statskontoret efterfrågar även tydligare mål för vad handlingsplanen ska leda fram till.

Just nu pågår även en statlig utredning¹⁶ som ska mynna ut i förslag till en nationell strategi för stärkande av judiskt liv i Sverige med fokus på överföringen av judisk kultur och jiddisch till yngre och framtida generationer. Utredningen slutredovisas i december 2023.

Kontakt: Cecilia Ramqvist

¹² [EU-kommissionens handlingsplan mot rasism](https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/a_union_of_equality_eu_action_plan_against_racism_2020_-2025_sv.pdf): https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/a_union_of_equality_eu_action_plan_against_racism_2020_-2025_sv.pdf

¹³ [EU-kommissionens strategi för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv](https://commission.europa.eu/document/6160ed15-80da-458e-b76b-04eacae46d6c_sv): https://commission.europa.eu/document/6160ed15-80da-458e-b76b-04eacae46d6c_sv

¹⁴ [Riktlinjer för hur handlingsplaner kan utformas](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-anti-racism-action-plan-2020-2025_en#subgroup): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-anti-racism-action-plan-2020-2025_en#subgroup

¹⁵ [Statskontorets analys av regeringens handlingsplan mot rasism](https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/ett-samlat-grepp--analys-av-den-nationella-planen-mot-rasism-liknande-former-av-fientlighet-och-hatbrott/): <https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/ett-samlat-grepp--analys-av-den-nationella-planen-mot-rasism-liknande-former-av-fientlighet-och-hatbrott/>

¹⁶ [Utredning angående nationell strategi för stärkande av judiskt liv i Sverige](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2022/06/dir.-202278): <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2022/06/dir.-202278>

Krafttag mot hatpropaganda och hatbrott

I december 2021 lade EU-kommissionen fram ett initiativ¹⁷ om att utvidga förteckningen över så kallade EU-brott till att även omfatta hatpropaganda och hatbrott. Brotten är i olika grad kriminaliserade bland EU:s medlemsstater och en utvidgning av förteckningen behövs för att säkerställa gemensamma minimiregler om brott och påföljder. Behov av att ta itu med hatbrott och hatretorik, i synnerhet på grund av kön, sexuell läggning, ålder och funktionsnedsättning, har identifierats i unionens jämställdhetsstrategier.

Enligt EU-kommissionen är initiativet angeläget för att bemöta den gränsöverskridande dimensionen av hatpropaganda och hatbrott, som på nätet kan få snabb och internationell spridning. Brottsutvecklingen stiger och coronapandemin anges ha bidragit till ökningen. Brotten anses särskilt allvarliga eftersom de undergräver EU:s gemensamma värden och grundläggande rättigheter, inskrivna i fördrag och stadga.

Forskning visar att även allmänheten i Sverige utsätts för kränkningar och trakasserier i en sådan omfattning att det påverkar både deras hälsa och deras vilja att delta i det demokratiska samtalet. Utvecklingen kan därmed sägas vara ett samhällsproblem.

För att möta denna utveckling behöver många aktörer agera tillsammans, såväl nationellt som gemensamt i Europa, för att utgöra en motståndskraft. Vikten av att ta samtal med ansvariga inom de stora digitala plattformarna är tydlig.

Arbetet mot hot och hat och att värna det demokratiska samtalet är en viktig fråga för SKR. Förbundet bedriver ett aktivt arbete med fokus på demokratins förutsättningar och det demokratiska samtalet. Som en del av detta arbete har SKR under våren 2023 publicerat skriften ”Hot mot det demokratiska samtalet – en forskarantologi”¹⁸. SKR har även arbetat med frågan inom ramen för

¹⁷ [EU-kommissionen om att utvidga definitionen av hatbrott:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_)
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_

¹⁸ [Hot mot det demokratiska samtalet – en forskarantologi:](https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/hotmotdetdemokratiskasamtaletforskarantologi.70106.html)
<https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/hotmotdetdemokratiskasamtaletforskarantologi.70106.html>

Europeiska regionkommittén, som i oktober 2022 antog ett yttrande¹⁹. Förhoppningen är att EU:s institutioner också kommer till beslut under 2023.

Parallellt antog Europarådets kongress i slutet av november 2022 en rapport²⁰ om hatretorik och falska nyheter. SKR har översatt rapporten och publicerat den på sin webbplats, samt genomfört ett webinarium för att sprida rapportens budskap om att lokala åtgärder genomförs.

Kontakt: Anna-Lena Pogulis

EU – en jämlikhetsunion

EU-kommissionen har skapat ”EU:s jämlikhetsunion”²¹ för att försvara EU:s värderingar och bidra till jämlikhet oavsett kön, etniskt ursprung, religion eller tro, funktionsvariation, ålder eller sexuell läggning. Under 2020 och 2021 presenterades ett flertal nya strategier och handlingsplaner som på olika sätt rör jämlikhet. Dessa har sedan följts upp av ytterligare initiativ under 2022 och 2023.

I mars 2020 presenterades en strategi för jämställdhet mellan kvinnor och män för perioden 2020–2025²². De viktigaste målen är att stoppa könsrelaterat våld och könsstereotyper, minska klyftorna på arbetsmarknaden, uppnå jämlikt deltagande i alla delar av ekonomin, minska löneklyftan mellan kvinnor och män, minska könsskillnaderna inom omsorgen och få till en jämn könsfördelning inom beslutsfattande och politik.

I oktober 2020 presenterade EU-kommissionen ett strategiskt ramverk²³ för romsk jämlikhet, inkludering och delaktighet 2020–2030 samt ett förslag till

¹⁹ [Europeiska regionkommitténs yttrande om att utvidga listan över EU-brott till att även omfatta hot och hat samt hatbrott](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022IR1407): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022IR1407>

²⁰ [Europarådets rapport om hatretorik och falska nyheter](https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/hatretorikochfalskanyheter.69294.html): <https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/hatretorikochfalskanyheter.69294.html>

²¹ [EU:s jämlikhetsunion](https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2022/state-union-achievements/building-union-equality_sv): https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2022/state-union-achievements/building-union-equality_sv

²² [Strategi för jämställdhet mellan män och kvinnor](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sv#%C3%A4mst%C3%A4ldhetsstrategin-f%C3%B6r-2020-2025): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sv#%C3%A4mst%C3%A4ldhetsstrategin-f%C3%B6r-2020-2025

²³ [Strategiskt ramverk för romsk jämlikhet, inkludering och delaktighet 2020-2030](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1813): https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1813

rådsrekommendation. Rådet antog sedan i mars 2021 en rådsrekommendation²⁴ om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet.

I november 2020 presenterade EU-kommissionen en jämlikhetsstrategi²⁵ för hbtqi-personer för perioden 2020–2025. Målsättningen är att varje hbtqi-person i EU ska vara säker, ha lika möjligheter och fullt ut delta i samhällslivet.

I november 2020 lade EU-kommissionen också fram en handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027²⁶. Handlingsplanen pekar på vad migranter tillför EU och på faktorer som kan hindra personer med migrantbakgrund att delta och inkluderas i det europeiska samhället.

EU-kommissionen presenterade i mars 2021 en ny strategi²⁷ för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030. Strategin, som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, innehåller viktiga initiativ kring några huvud-teman. Ett är att personer med funktionsnedsättning har samma rätt som andra EU-medborgare att flytta till ett annat land eller delta i det politiska livet, ett annat att personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och välja var och tillsammans med vem de vill leva. Ett tredje är icke-diskriminering, lika möjligheter och skydd mot alla former av diskriminering och våld.

I mars 2021 antog EU-kommissionen den första övergripande EU-strategin²⁸ för barnets rättigheter och presenterade ett förslag till rådsrekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti för att främja lika möjligheter för barn som riskerar att drabbas av fattigdom eller social utestängning. En rådsrekommendation²⁹ antogs sedan i juni 2021.

²⁴ [Rådsrekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021H0319(01)&from=EN): eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021H0319(01)&from=EN

²⁵ [Jämlikhetsstrategi för hbtq-personer 2020-2025](https://commission.europa.eu/document/5100c375-87e8-40e3-85b5-1adc5f556d6d_sv): https://commission.europa.eu/document/5100c375-87e8-40e3-85b5-1adc5f556d6d_sv

²⁶ [Handlingsplan för integration och inkludering 2021-2027](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0758&qid=1632299185798): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0758&qid=1632299185798

²⁷ [Strategi för personer med funktionsnedsättning](https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes): https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes

²⁸ [EU-strategi för barns rättigheter](https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes): https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes

²⁹ [Rådsrekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021H1004&from=DA): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021H1004&from=DA

För att öka jämlikheten och skydda grundläggande rättigheter inom EU, presenterade EU-kommissionen i december 2022 ett förslag till rådsförordning³⁰ om behörighet, tillämplig lag, erkännande av domar samt godkännande av officiella handlingar i samband med föräldraskap och om införande av ett europeiskt intyg om föräldraskap. Syftet är att säkerställa att föräldraskap som fastställs i en medlemsstat erkänns i alla övriga medlemsstater och för alla syften. Förslaget behandlas nu i rådet.

EU-kommissionen lade i september 2023 fram ett förslag till direktiv³¹ om EU-intyg om funktionsnedsättning (se även separat kapitel) och EU-parkeringsstillstånd för personer med funktionsnedsättning som ska gälla i alla medlemsstater. Intyget ska garantera att personer med funktionsnedsättning får samma tillgång i andra medlemsstater till exempelvis kultur, fritidsaktiviteter, idrott och transporter som landets egna innevånare. Det EU-gemensamma parkeringsstillståndet ger innehavarna samma rättigheter som i besökslandet. Förslaget behandlas nu i Europaparlamentet och i rådet.

SKR ställer sig positivt till EU:s olika initiativ för att öka jämlikheten och motverka diskriminering inom EU. Förbundet ser ett stort behov av att stärka och utveckla jämlikhetsarbetet i Europa, inte minst i tider då EU:s grundläggande värderingar ifrågasätts och motarbetas på olika håll.

SKR bevakar och påverkar, enskilt och genom europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, EU:s initiativ på området. Dessa strategier och handlingsplaner sätter kommuner och regioner i centrum för lösningar i kampen mot diskriminering och för mänskliga rättigheter.

Eftersom lokala och regionala myndigheter befinner sig närmast invånarna, är de väl lämpade att kartlägga ojämlikheter och identifiera ojämlika metoder, men också att leda och föregå med gott exempel genom sin egen personalpolitik och sina sätt att erbjuda service och tjänster.

³⁰ [Förslag till rådsförordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande av domar samt godkännande av officiella handlingar i samband med föräldraskap och om införande av ett europeiskt intyg om föräldraskap](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:52022PC0695): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:52022PC0695>

³¹ [Pressmeddelande angående förslag till nytt direktiv om EU-intyg om funktionsnedsättning och EU-parkeringsstillstånd för personer med funktionsnedsättning](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_23_4331): https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_23_4331

Lagförslag om bindande standarder för jämlikhetsorgan

EU-kommissionen presenterade i december 2022 förslag till helt ny lagstiftning om bindande standarder för likabehandlingsorgan, det vill säga organ för främjande av likabehandling. Diskrimineringsombudsmannen är Sveriges likabehandlingsorgan.

Förslaget omfattar två väsentligen identiska förslag till direktiv med olika lagstiftningsgrund och beslutsprocess:

- Ett rådsdirektiv³² om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster.
- Ett direktiv³³ om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av och lika möjligheter för kvinnor och män i fråga om anställning och yrke (ska beslutas av både rådet och Europaparlamentet).

Syftet med direktivförslagen är att stärka dessa organ genom att fastställa minimistandarder för deras funktion inom alla områden som täcks av EU:s befintliga jämlikhetsdirektiv. Dessa direktiv förbjuder diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning inom en lång rad samhällsområden.

³² [Rådsdirektiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0689): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0689>

³³ [Direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av och lika möjligheter för kvinnor och män i fråga om anställning och yrke](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0688): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0688>

Idag finns en icke-bindande kommissionsrekommendation³⁴ om standarder för jämlikhetsorgan från 2018. EU-kommissionen bedömer dock att denna bara har fått ett begränsat genomslag i medlemsstaterna.

Förslagen till direktiv förhandlas nu i ministerrådet och i Europaparlamentet. Rådet enades om ståndpunkter i juni 2023.

Som ett led i arbetet med det nya lagförslaget, genomförde EU-kommissionen i början av 2022 ett öppet samråd³⁵ om bindande standarder för jämlikhetsorgan. SKR deltog i samrådet. Förbundet är positivt till befintlig europeisk antidiskrimineringslagstiftning, men anser inte att nationella likabehandlingsorgans organisation och verksamhet ska regleras på EU-nivå.

Kontakt: Erik Svanfeldt

Lagstiftning om att förebygga och bekämpa könsbaserat våld

I mars 2022 presenterade EU-kommissionen ett sedan tidigare aviserat lagförslag³⁶ för att förebygga och bekämpa könsbaserat våld och våld i hemmet. Förslaget syftar till att säkerställa en miniminivå av skydd i hela EU mot dessa typer av våld, då det idag inte finns någon EU-lagstiftning mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. För närvarande diskuteras förslaget i Europeiska rådet.

Merparten av EU:s medlemsstater – förutom Bulgarien, Tjeckien, Ungern, Lettland, Litauen och Slovakien – har dock anslutit sig till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, även kallad Istanbulkonventionen (se artikel nedan). EU som union ställde sig bakom Istanbulkonventionen i juni 2023 då rådet röstade för ratificering.

I EU:s jämställdhetsstrategi för 2020-2025 ingår målet att stoppa könsbaserat våld, ett bekräftande på EU:s åtagande i frågorna. Europaparlamentet har

³⁴ [Icke-bindande rådsrekommendation om standarder för jämlikhetsorgan:](https://eurlex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0951&from=EN)

<https://eurlex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0951&from=EN>

³⁵ [Samråd om bindande standarder för jämlikhetsorgan:](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13098-Likabehandlingsorgan-bindande-standarder_sv) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13098-Likabehandlingsorgan-bindande-standarder_sv

³⁶ [EU-kommissionens förslag om att förebygga och bekämpa könsbaserat våld:](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105>

upprepade gånger bett EU-kommissionen att vidta åtgärder inom området mäns våld mot kvinnor.

SKR har i många år arbetat aktivt med kvinnofridsfrågor och ställer sig positivt till internationella konventioner och regelverk som förebygger och bekämpar könsbaserat våld. Förbundet genomför under perioden 2021-2023 en särskild satsning³⁷ för att stödja kommuner och regioner i utvecklingen av arbetet med jämställdhet och kvinnofrid. Satsningen har särskilt fokus på att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Kontakt: Linnea Adebjörk

EU ansluter sig till Istanbulkonventionen

EU beslutade i juni 2023 att ratificera Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, den så kallade Istanbulkonventionen³⁸. Konventionen, som trädde i kraft 2014, är det första juridiskt bindande instrumentet på internationell nivå för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och flickor.

Istanbulkonventionen har undertecknats av samtliga EU:s medlemsstater, men till idag har enbart 21 av dessa också ratificerat den. Även EU kan ställa sig bakom Istanbulkonventionen. Konventionen innehåller delar som faller både inom EU:s respektive medlemsstaternas befogenheter och ratificeringen på EU-nivå rör bara de delar där EU har exklusiva befogenheter.

EU undertecknade konventionen 2017, men ratificeringsprocessen var sedan, trots Europaparlamentets återkommande uppmaningar att godkänna, länge låst bland medlemsstaterna i rådet.

2021 slog EU-domstolen dock fast att det inte krävs enhällighet bland medlemsstaterna för att ratificera Istanbulkonventionen, det vill säga enskilda medlemsstater kan inte lägga in sitt veto. I februari 2023 kunde rådet därför besluta att formellt be om Europaparlamentets samtycke för att slutföra

³⁷ [SKR:s satsning på jämställdhet och kvinnofrid 2021-2023:](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/jamstalldhet/satsningjamstalldhetochkvinnofrid20212023.54718.html)

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/jamstalldhet/satsningjamstalldhetochkvinnofrid20212023.54718.html>

³⁸ [Europarådet – Istanbulkonventionen:](https://rm.coe.int/1680462544) <https://rm.coe.int/1680462544>

ratificeringen av Istanbulkonventionen. Europaparlamentet gav sitt samtycke i maj, varefter rådet slutligen kunde besluta om ratificering i juni 2023.

Kontakt: Linnea Adebjörk och Erik Svanfeldt

Motverka sexuella övergrepp mot barn på nätet

I september 2020 presenterade EU-kommissionen ett lagförslag³⁹ som innehöll en så kallad interimistisk förordning som tillåter nummer-oberoende interpersonella kommunikationstjänster - så som webbmail, meddelandetjänster och internettelefoni - att avvika från integritetsreglerna i EU:s e-integritetsdirektiv. Syftet är att göra det möjligt för dessa leverantörer att fortsätta att upptäcka, rapportera och ta bort material med sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Den tillfälliga lagen antogs i juli 2021 och trädde i kraft i augusti samma år. Förordningen är begränsad till den 3 augusti 2024 och EU-kommissionen presenterade i maj 2022 ett förslag till förordning som ska ersätta den interimistiska förordningen. Beslut om att gå vidare med förslaget diskuteras just nu i rådet.

I EU:s gemensamma lagstiftningsprioriteringar för 2020-2024 har kampen mot sexuella övergrepp mot barn på nätet givits högsta prioritet.

SKR ställer sig positivt till internationella överenskommelser och regelverk som motverkar och förhindrar sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Kontakt: Linnea Adebjörk

Uppdatering av CEMR-deklarationen

De europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, Council of European Municipalities and Regions (CEMR), antog i december 2022 en uppdaterad europeisk deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen).

³⁹ [EU-kommissionen om kampen mot sexuella övergrepp mot barn:](https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/child-sexual-abuse_en)

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/child-sexual-abuse_en

CEMR-deklarationen⁴⁰ är ett verktyg för kommuner och regioner att främja jämställdhet mellan kvinnor och män och för att integrera jämställdhetsperspektivet i det politiska beslutsfattandet och den praktiska verksamheten. Deklarationen omfattar alla aspekter av verksamheten. Beslut om att ställa sig bakom deklARATIONEN fattas av kommunens eller regionens politiska ledning.

Beslutet att uppdatera deklARATIONEN föregicks av en grundlig översyn och diskussion under 2021 och 2022 om hur CEMR-deklARATIONEN från 2006 och dess verktyg skulle kunna förbättras och utvecklas. Diskussionerna utmynnade i ett beslut om att:

- Göra vissa språkliga och redaktionella ändringar
- Förstärka det intersektionella perspektivet i den befintliga deklARATIONEN
- I ett helt nytt separat avsnitt lägga till nio nya artiklar om sakområden som inte täcktes alls eller otillräckligt av deklARATIONEN från 2006: hållbar utveckling, nätvåld, våld mot förtroendevalda kvinnor och personal, intersektionalitet, flexibla arbetsplatser, digitalisering, rätten till sexuell och reproduktiv hälsa, klimatförändringarna samt krishantering och civil beredskap.

SKR står bakom deklARATIONEN och rekommenderar kommuner och regioner att underteckna den. SKR deltog även aktivt i den nu genomförda uppdateringen. SKR ser ett stort behov av att främja, stödja och utveckla jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå i Europa och bedömer att förbundet och dess medlemmar har gott om erfarenheter och goda exempel att bidra med i det europeiska jämställdhetsarbetet.

Kommuner och regioner som har undertecknat CEMR-deklARATIONEN före 2023 behöver inte ställa sig bakom hela deklARATIONEN igen. Istället kommer de, när översättningen till svenska är klar, att bjudas in att ansluta sig till och underteckna även de nio nya artiklarna och infoga dessa i sitt arbete med att genomföra åtagandena i deklARATIONEN. Nya undertecknare ställer sig däremot bakom åtagandena i både den ursprungliga deklARATIONEN och 2022 års tillägg.

Kontakt: Erik Svanfeldt

⁴⁰ [SKR om CEMR-deklARATIONEN](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/jamstalldhet/cemrdeklARATIONEN.5809.html):

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/jamstalldhet/cemrdeklARATIONEN.5809.html>

Kapitel 3 – Miljö, energi och transport

EU:s gröna giv (se artikel i kapitel 1) är inriktad på ett klimatneutralt EU år 2050 och en minskning av utsläpp i EU med 55 procent till 2030. De flesta av de initiativ inom energi- och klimatområdet som presenterats av EU-kommissionen är nu färdigförhandlade och ska implementeras av medlemsstaterna. De har även utökats med stora delar av den nödlagstiftning som infördes på energimarknaden under 2022 inom initiativet ”REPowerEU” som är en respons på Rysslands invasion av Ukraina. De innehåller regler och kriterier som direkt påverkar förutsättningarna för klimatarbete, upphandling, ekonomi och bredare verksamhet i kommuner och regioner.

Även EU:s transport- och infrastrukturpolitik handlar i mångt och mycket om den gröna omställningen. Transporter står för cirka en fjärdedel av unionens växthusgasutsläpp. SKR anser att omställningen till en hållbar transportsektor är nödvändig, men att hänsyn måste tas till de lokala förhållandena så att inte orimliga krav ställs på kommuner och regioner.

Initiativen inom miljö- och energiområdet täcker in en bredd av fokuspunkter, vilket gör att mycket sammanfaller med SKR:s prioriterade fråga kring att värna det kommunala planansvaret i förhållande till EU:s gröna giv. I följande kapitel görs nedslag i ett flertal av de initiativ som syftar till att nå klimatneutralitet i EU 2050.

SKR har under 2022-23 bidragit till inspel i förhandlingsprocessen i Europaparlamentet och rådet via Europeiska regionkommittén, CEMR, SGI Europe och nationellt. SKR kommer fortsatt att verka för att EU:s regelverk och initiativ och nationell implementering ger goda och stödjande förutsättningar för svenska kommuner och regioner.

Förordning om restaurering av natur

EU-kommissionen presenterade i juni 2022 ett förslag till ny förordning om restaurering av natur inom EU⁴¹. Förordningen är en del av EU:s gröna giv där

⁴¹ [Regeringskansliets fakta-PM gällande förordningen om naturrestaurering:](https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2022/08/202122-fpm114)
<https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2022/08/202122-fpm114>

arbetet fokuserar på att skydda den biologiska mångfalden och förslaget omfattar alla ekosystem både på land och i vatten. Detta täcker in såväl hav, sjöar, vattendrag, jordbruksmark och skogar som städer och urbana ekosystem. Förslaget⁴² utgår från EU:s strategi för biologisk mångfald som antogs 2020⁴³ och innebär att mål och skyldigheter blir bindande för medlemsstaterna när förordningen träder i kraft.

Om EU-kommissionens förslag går igenom kan det förväntas få stora konsekvenser för kommuner och regioner. SKR anser att förslaget kommer att få betydande påverkan på kommunernas rådighet över mark- och vattenanvändningen, både direkt och indirekt. Förordningen skulle också få en negativ inverkan på det kommunala planansvaret och självstyret. Dessutom kan förslaget få en betydande påverkan på andra sektorer så som jord- och skogsbruket, vilket har stor betydelse för näringslivet i många kommuner och regioner.

SKR har i ett remissyttrande till klimat- och näringslivsdepartementet⁴⁴ kritiserat förslaget och anser att de delar som rör urbana ekosystem och stadsgrönka (artikel 6 och tillhörande definitioner i artikel 3) behöver arbetas om från grunden med hänsyn till medlemsstaternas vitt skilda förutsättningar. Artikel 6 föreskriver att det inte ska ske någon netto-förlust av urbana grönområden i städer, mindre städer och förorter. Dessutom ska stadsgrönkan öka med 3 procent till 2040 och 5 procent till 2050, vilket inte är möjligt att uppfylla i Sverige. Boverket har räknat ut att de 144 kommuner som omfattas av förslaget i snitt utgörs av 58 procent skog och bara knappt 4 procent bebyggd och anlagd mark, vilket innebär att en ökning med 5 procent av stadsgrönkan överskrider den totala arealen bebyggd och anlagd mark.

SKR anser att EU-kommissionens förslag om stadsgrönka strider mot den svenska planeringsmodellen och det lokala självstyret och riskerar att kraftigt försvåra eller rent av omöjliggöra samhällsutveckling i de berörda

⁴² [EU-kommissionen om förordningen om restaurering av natur:](https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en)

https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en

⁴³ [EU-kommissionens strategi för biologisk mångfald 2030:](https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_sv)

https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_sv

⁴⁴ [Remissyttrande av EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur:](https://skr.se/download/18.7d6a84e01840e10660a1fc20/1666962424101/05-WEBB-KOMB_Yttrande-EU-kom-forslag-till-forordning-om-restaurering-av-natur-och-sarsk-yttr-V_TA.pdf)

https://skr.se/download/18.7d6a84e01840e10660a1fc20/1666962424101/05-WEBB-KOMB_Yttrande-EU-kom-forslag-till-forordning-om-restaurering-av-natur-och-sarsk-yttr-V_TA.pdf

kommunerna. För att uppnå målet om biologisk mångfald och för att städer och mindre städer ska vara jämförbara mellan medlemsstaterna anser SKR att definitionerna för dessa ska begränsas till de faktiska stadsmiljöerna och inte omfatta hela kommuner. Målen måste också fokusera mindre på kvantitet och mer på kvalitet och konnektivitet mellan urbana grönområden.

SKR arbetar med frågan genom Europeiska regionkommittén⁴⁵ och CEMR samt genom samverkan med andra samhällsaktörer för att belysa de delar av förslaget som är alltför detaljerade eller ogenomförbara. SKR anser att det finns ett behov av effektivare och mer precisa åtgärder för att skydda den biologiska mångfalden och att lösningarna måste vara förankrade i lokala förhållanden och vara tillräckligt flexibla för att kunna tillämpas i hela unionen.

EU-kommissionens förslag behandlades under våren/sommaren 2023 i rådet och i Europaparlamentet som beslutade om betydande förändringar, bland annat avseende artikel 6. Nu återstår trilogsamtal.

Kontakt: Love Edenborg

Förslag till nytt direktiv om jord- och markhälsa

EU-kommissionen presenterade den 5 juli 2023 ett förslag till nytt direktiv⁴⁶ om övervakning av markhälsa och resiliens. Förslaget, som grundar sig på EU:s markstrategi för 2030, syftar till att uppnå god markhälsa i hela EU till år 2050. Enligt en rapport som EU-kommissionen har tagit fram är så mycket som 60-70 procent av Europas jord och mark i dåligt skick, främst på grund av erosion, minskade halter av organiskt kol, minskande biologisk mångfald, föroreningar, hårdgörande av ytor, kompaktering, ökad salthalt, ras/skred och översvämningar.

Direktivet presenteras som det första steget mot att uppnå god markhälsa i hela EU och föreslås ses över efter sex år för att utvärdera behovet av ytterligare åtgärder. Förslaget gäller all mark och markanvändning och har som syfte att fylla de luckor som identifierats i befintlig lagstiftning avseende markskydd.

⁴⁵ [Pressmeddelande från Europeiska regionkommittén gällande EU:s förordning om restaurering av natur](https://cor.europa.eu/sv/news/Pages/EU-nature-restoration-law.aspx): <https://cor.europa.eu/sv/news/Pages/EU-nature-restoration-law.aspx>

⁴⁶ [Förslag till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens](https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-soil-monitoring-and-resilience_en): https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-soil-monitoring-and-resilience_en

Förslaget fokuserar särskilt på övervakning av markhälsa men innehåller även delar om bland annat hållbar markförvaltning.

I korthet innehåller förslaget bestämmelser om:

- Att varje medlemsstat ska inrätta nationella markdistrikt inom vilka markens hälsa ska övervakas och rapporteras.
- Krav på medlemsstaterna att definiera metoder för hållbart brukande av marken och att gradvis implementera dessa.
- Principer för att minska förlusten av ekosystemtjänster vid ianspråktagande av obebyggd mark.
- Krav på medlemsstaterna att identifiera förorenade områden och att hantera dessa så att risken för människors hälsa och miljön hålls på en acceptabel nivå.

Förslaget bedöms i hög utsträckning påverka staten⁴⁷ och statliga myndigheters⁴⁸ arbete med övervakning och rapportering liksom markägare inom skogs- och jordbruket. Det kan dock även i viss utsträckning komma att påverka kommunala eller regionala uppgifter och åtaganden, inte minst i förhållande till fysisk planering och det kommunala planansvaret.

SKR kommer att bevaka det fortsatta arbetet med direktivet och verka för att tillräcklig flexibilitet ges utifrån olika nationella och lokala förutsättningar. Förslaget behandlas även under hösten i Europeiska regionkommittén med svenska ledamoten Frida Nilsson (C) som rapportör.

Kontakt: Love Edenborg och Charlotte Löfgren

Handlingsplan för cirkulär ekonomi

I mars 2020 presenterade EU-kommissionen en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi⁴⁹. Handlingsplanen syftar även till att stärka EU:s konkurrenskraft och

⁴⁷ [Regeringen om förslaget till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens:](https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm125/?mtm_campaign=Faktapromemoria&mtm_source=Faktapromemoria&mtm_medium=email)

https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm125/?mtm_campaign=Faktapromemoria&mtm_source=Faktapromemoria&mtm_medium=email

⁴⁸ [Naturvårdsverket om förslaget till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens:](https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/fororenade-omraden/nytt-jord--och-markdirektiv-for-europa)

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/fororenade-omraden/nytt-jord--och-markdirektiv-for-europa>

⁴⁹ [Handlingsplanen för cirkulär ekonomi:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_420)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_420

samtidigt skydda miljön och konsumenträttigheter. Planen har ett uppströmsperspektiv, det vill säga att fokus läggs på design- och tillverkningsprocessen - snarare än nedströms, på avfallshanteringen. SKR välkomnar detta.

SKR har inkommit med synpunkter på handlingsplanen genom Europeiska regionkommittén. I yttrandet betonade förbundet bland annat vikten av att beakta uppströmsperspektivet samt att andra mått än BNP bör övervägas för att mäta utveckling i en cirkulär ekonomi. Bägge aspekter finns nu belysta i Europeiska regionkommitténs slutliga yttrande⁵⁰.

Kontakt: Charlotte Löfgren

Revidering av avfallsdirektivet

Den 5 juli presenterade EU-kommissionen sitt förslag till reviderat avfallsdirektiv⁵¹. Revideringen är avgränsad till livsmedels- och textilavfall med syfte att minska påverkan på miljö och klimat. I första hand ska avfall förebyggas, vid uppkomst ska avfallet förberedas för återanvändning och i tredje hand materialåtervinnas.

EU-kommissionen föreslår ett utökat producentansvar för textilavfall utifrån principen om att förorenaren betalar, så kallad Polluter Pays Principle. Producenterna ska bekosta insamling, sortering, materialåtervinning, information till konsument, plockanalyser, forskning och utveckling med mera. Förslaget omfattar hushållstextilier, kläder och skodon. Förslaget innehåller även bestämmelser gällande transporter av begagnad textil. För att minska de illegala avfallstransporterna av textilavfall ska insamlat material sorteras innan det transporteras. För att skilja mellan begagnade varor och textilavfall kommer kriterier att fastställas.

Medlemsstaterna har fått två bindande mål för minska livsmedelavfallet till 2030. Inom livsmedelsindustrin ska de totala mängderna minska med 10 procent och i konsumtionsledet (livsmedelsdistribution, restauranger och offentlig måltid samt hushåll) ska mängderna minska med 30 procent per capita.

⁵⁰ [Europeiska regionkommittén om handlingsplanen för cirkulär ekonomi:](https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1265-2020)

<https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1265-2020>

⁵¹ [Förslag till reviderat avfallsdirektiv:](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0420) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0420>

De bindande målen innebär att Sverige behöver genomföra åtgärder och eventuellt införa ytterligare styrmedel för minskat livsmedelsavfall för uppnå målen till 2030.

SKR ställer sig positiva till förslaget.

Kontakt: Charlotte Löfgren

Utvärdering av EU-kommissionens arbete med cirkulär ekonomi

Europeiska Revisionsrätten har utvärderat⁵² på vilket sätt EU-kommissionens åtgärder har påverkat medlemsstaternas arbete för en cirkulär ekonomi. Resultatet av utvärderingen visar att EU:s två första handlingsplaner inte har haft den inverkan som avsetts och att övergången till cirkulär ekonomi går långsamt trots åtgärder.

EU:s mål om att fördubbla andelen återvunnet material som återförs till ekonomin fram till 2030 kan därför bli svårt att nå. Majoriteten av EU-medlen har använts till avfallshanteringsystem istället för utveckling av cirkulär design. Utvärderingen kan bidra till att förbättra övervakningen av övergången till en cirkulär ekonomi och att rikta EU-medel bättre mot cirkulär design av produkter och produktionsprocesser.

Kontakt: Charlotte Löfgren

Rättslig ram för hållbara livsmedelssystem

Inom ramen för den europeiska jord till bord-strategin har EU-kommissionen aviserat en övergripande ramlag vid namn ”Rättslig ram för hållbara livsmedelssystem”⁵³. Syftet är att bidra till ett hållbart livsmedelssystem som omfattar hela livsmedelssystemet från jord till bord. Ramlagen ska säkerställa politisk samstämmighet på EU-nivå och nationell nivå i all livsmedelsrelaterad politik. I ramlagen ska allmänna principer och mål fastställas samt krav och ansvar för alla aktörer i EU:s livsmedelssystem. Detta innefattar bland annat

⁵² [Europeiska revisionsrättens rapport om EU-kommissionens arbete med cirkulär ekonomi:](https://www.eca.europa.eu/sv/publications/SR-2023-17)
<https://www.eca.europa.eu/sv/publications/SR-2023-17>

⁵³ [EU-kommissionen om förslaget till ramlag för hållbara livsmedelssystem:](https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy/legislative-framework_en)

https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy/legislative-framework_en

regler om hållbarhetsmärkning av livsmedelsprodukter, minimikriterier för hållbar offentlig upphandling av livsmedel samt styrning och kontroll.

EU-kommissionen väntas lägga fram ett slutgiltigt lagstiftningsförslag i slutet av året, varefter lagstiftningsförhandlingar tar vid.

I maj antog Europeiska regionkommittén sitt yttrande⁵⁴. Här framhålls bland annat att kommuner och regioner spelar en viktig roll när det gäller att ta itu med utmaningarna i fråga om livsmedelssystemen, och att denna roll bör beaktas med vederbörlig respekt för subsidiaritetsprincipen.

Kontakt: Victoria Kalén

Prioriterad fråga 2023: Ett avloppsdirektiv som tar hänsyn till svenska förhållanden

SKR fortsätter att arbeta aktivt för att påverka det förslag på reviderat avloppsdirektiv⁵⁵ som kom från EU-kommissionen i slutet av oktober 2022. SKR arbetar med ett antal kärnfrågor som identifierats som särskilt viktiga för svenska kommuner.

För det första saknar förslaget ett viktigt undantag för att tillåta utbyggnad av redan effektiva avloppsreningsverk i de fall de riskerar att överskrida miljökvalitetsnormer för vatten. Svenska högeffektiva reningsverk kan inte kompensera en utbyggnad med förbättringar i reningseffektivitet. Det är viktigt att bestämmelserna inte slår fel och därmed riskerar att straffa de medlemmar i EU som varit mest ambitiösa i sin rening. Ett undantag i lagstiftningen är nödvändig och SKR arbetar för att inkludera detta.

För det andra utgör direktivets krav på kväverening den största kostnaden för svenska reningsverk, vilket omfattar cirka 85 procent. Kväverening utan undantag i den utsträckning som föreslås kan inte motiveras. Uppskattningar pekar på att så mycket som 50 procent av kostnaderna inte kan relatera till någon miljönytta vad gäller kväverening. SKR föreslår att kvävereningskraven

⁵⁴ [Europeiska regionkommitténs yttrande](https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-5930-2022): <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-5930-2022>

⁵⁵ [EU-kommissionens förslag till reviderat avloppsdirektiv](https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-revised-urban-wastewater-treatment-directive_en): https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-revised-urban-wastewater-treatment-directive_en

anpassas efter behov och att hänsyn tas till de förutsättningar som råder i Sverige.

För det tredje avstyrker SKR förslaget i den del som handlar om att inkludera små avlopp i direktivet med generella och höga reningskrav, utan hänsyn till lokala förutsättningar. Förslaget riskerar vidare att driva kostnader i en direkt miljömässigt kontraproduktiv riktning. SKR arbetar i första hand för att säkerställa att små avlopp hålls utanför direktivet, och i andra hand att kraven är anpassningsbara efter svenska förutsättningar.

SKR ser positivt på införande av producentansvar för läkemedels- och kosmetikaindustrin. Att förorenaren betalar för sina utsläpp är en viktig grundläggande princip. Bestämmelserna bör även ge incitament till framtagande av mer miljövänligare alternativ. SKR anser, i enlighet med artikel 191.2 i EUF fördraget, att principerna om att förorenaren betalar och att stoppa föroreningen vid källan bör dessa vara centrala i allt lagstiftningsarbete för friskare vatten. EU-kommissionens förslag på producentansvar för de industrier som står för en överväldigande majoritet av föreningsbelastningen bör bestå, stärkas och att ansvar inte delvis bör överföras till medlemsstaterna.

Europeiska regionkommitténs antog sitt slutliga yttrande över EU-kommissionens lagförslag i juli. Yttrandet är rådgivande i den fortsatta beslutsprocessen. Den svenska regionkommittéledamoten Åsa Ågren Wikström (M) har varit rapportör och SKR har agerat kansli och expertstöd.

SKR har under hösten 2023 intensifierat sitt påverkansarbete inför den fortsatta processen genom att förmedla synpunkter och röstnings-rekommendationer till svenska europaparlamentariker i ENVI-utskottet samt delge synpunkter till Sveriges ständiga representation att ta med sig i förhandlingarna inom ministerrådet. När Europaparlamentet och rådet har antagit sina respektive positioner kommer de, tillsammans med EU-kommissionen, att inleda triloförhandlingar.

Kontakt: Oskar Wikstrand och Tove Göthner-Tideman

Översyn av EU:s regler om luftkvalitet

I maj 2021 antog EU-kommissionen sin handlingsplan⁵⁶ med sikte på nollutsläpp för luft, vatten och mark. Planen är en del av den Gröna given och omfattar bland annat en översyn av luftkvalitetsdirektiven. Direktiven ska ses över i syfte att på sikt anpassa standarder till WHO:s riktvärden för luftkvalitet.

I oktober 2022 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till översyn⁵⁷ av luftkvalitetsdirektiven som omfattar både det så kallade takdirektivet som fastställer målvärden för koncentrationsnivåer och luftkvalitetsdirektivet som fastställer mål för luftkvalitet. I Sverige är det kommunerna som är ansvariga för att luftkvaliteten i gatumiljö är tillräckligt god.

EU-kommissionen föreslår i sin översyn nivåer som närmar sig WHO:s riktvärden, förtydliganden vad gäller sanktioner för de aktörer som inte uppnår nivåerna, bättre information om luftkvalitet till allmänheten samt bättre stöd till den lokala myndigheten för att uppnå ren luft. Vidare föreslås att enskilda personer eller grupper ska ha rätt till ersättning om deras hälsa helt eller delvis skadats till följd av överträdelse av gränsvärdena.

Luftföroreningar utgör fortfarande den största miljörelaterade hälsoriskerna i EU och orsakar varje år nästintill 238 000 dödsfall i förtid. Det krävs ytterligare insatser för att skydda allmänheten från den negativa effekt som luftföroreningar utgör. Luftkvaliteten i Europa har gradvis förbättrats under de senaste åren, men många medlemsstater uppfyller inte de nuvarande normerna. Sverige har förhållandevis bra luftkvalitet, men klarar ändå inte WHO:s riktvärden i alla avseenden. I det förslag som nu finns kan fler kommuner än tidigare få svårt att klara föreslagna gränsvärden för stora partiklar (PM10) och ytterligare fler kommuner kan behöva åtgärdsprogram för kvävedioxid (NO₂).

Den politiska processen för att komma överens om översyn av luftkvalitetsdirektiven har pågått och pågår fortfarande. Europeiska regionkommittén antog ett yttrande över förslaget i juli 2023. Europaparlamentet antog sin ståndpunkt över EU-kommissionens förslag i september 2023 och ministerrådet förväntas också fatta beslut om sin position

⁵⁶ [EU:s handlingsplan för nollutsläpp för luft, vatten och mark](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0400&qid=1623311742827): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0400&qid=1623311742827

⁵⁷ [Översyn av luftkvalitetsdirektivet](https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-quality/revision-ambient-air-quality-directives_en): https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-quality/revision-ambient-air-quality-directives_en

under hösten. Därefter följer trilogförhandlingar innan ett slutligt omarbetat direktiv beslutas.

SKR arbetar med frågan genom Europeiska regionkommittén och med genomförandet i Sverige när detta blir aktuellt. SKR anser att det behövs en sektorsövergripande strategi som även beaktar andra politikområdena där källor till utsläpp finns. Vidare menar förbundet att den lokala och regionala nivån inte har rådighet i alla avseenden för att ensamt klara miljökvalitetsnormerna. Staten behöver därför agera i frågan.

Kontakt: Tove Göthner-Tideman

Klimat och energi – Ett klimatneutralt EU 2050

EU:s klimatlag omfattar en minskning av EU:s totala växthusgasutsläpp med minst 55 procent till år 2030, jämfört med år 1990. En stor del av det tillhörande paketet "Fit for 55" eller "Delivering the Green Deal" med 20-talet lagstiftningsförslag och andra initiativ kommer att vara färdigförhandlade innan årets slut.

Svenska kommuner och regioner berörs i hög grad av EU:s politik i sitt frivilliga arbete för minskad klimatpåverkan, både med stödjande ambitioner och styrmedel samt problematisk detaljstyrning.

EU-ETS, systemet för utsläppshandel, har reviderats och utökats. Det har kompletterats med en gränjusteringsmekanism, C-BAM, för koldioxid från import inom vissa sektorer. Den sociala klimatfonden ska ge medlemsstaterna särskilda medel att stödja sina medborgare och hjälpa dem investera i energieffektivitet, nya energisystem och renare mobilitet. Den finansieras främst via utvidgningen av utsläppshandeln (ETS) till byggnader och vägtransporter. 72 miljarder euro ska tillföras medlemsstaterna under 2025–2032 inom den fleråriga budgetramen och lika mycket förväntas i matchning från medlemsstaterna.

Fördelningen av utsläppsminskningar mellan medlemsstaterna, de nationella energi- och klimatplanerna, utsläpp från mark (LULUCF) och direktiv för elskatter och elmarknad är andra viktiga delar. Initiativen för att nå klimatneutralitet inkluderar även transportsektorn, en ny strategi för klimatanpassning samt en europeisk klimatpakt.

Energiskattedirektivet är ännu inte beslutat. EU-kommissionen har föreslagit justeringar med skatt baserat på energiinnehåll och hållbarhet. Även hållbara biobränslen ska dock beskattas, på halva nivån för fossil energi, vilket skulle kunna bli mycket problematiskt ur ett svenskt perspektiv.

Kontakt: Andreas Hagnell

Förhandling av energidirektiv under 2023

SKR följer utvecklingen för att tillsammans med andra parter verka för bra och teknikneutrala villkor för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner. SKR ser positivt på ökade möjligheter för tekniskt och ekonomiskt stöd för att uppmuntra ökad renoveringstakt. Tillgång till nya lån och stöd är helt avgörande på många håll i EU, även för energieffektivisering som i grunden är lönsam. Förslagen innehåller dock en hel del problematisk detaljstyrning. SKR har under 2023 bidragit till inspel i förhandlingsprocessen via Europeiska regionkommittén, CEMR, SGI Europe samt nationellt.

När EU:s energiministrar träffades i slutet av juni 2022 enades man om tidigare föreslagna höjda mål för förnybar energi och energi-effektivisering⁵⁸. Det omfattade ett bindande mål på EU-nivå om att 40 procent av den totala energimixen ska komma från förnybara källor senast 2030 samt att den slutliga energiförbrukningen på EU-nivå ska minska med 36 procent till 2030. Europaparlamentet har i flera fall gått längre än EU-kommissionens förslag i sina positioner inför de institutionella förhandlingarna under 2023.

Kontakt: Andreas Hagnell

Direktivet om energieffektivitet

Revideringen av EU:s direktiv om energieffektivitet (EED)⁵⁹ antogs formellt och publicerades i september 2023, med två år för medlemsstaternas implementering.

⁵⁸ [Pressmeddelande från Europeiska Unionens råd – 55%-paketet:](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2022/06/27/fit-for-55-council-agrees-on-higher-targets-for-renewables-and-energy-efficiency/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2022/06/27/fit-for-55-council-agrees-on-higher-targets-for-renewables-and-energy-efficiency/>

⁵⁹ [EU-kommissionen om direktivet för energieffektivitet:](https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-directive_en)

https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-directive_en

EU:s bindande mål höjs nu till 38 procent för slutlig energianvändning 2030, vilket innebär en besparing på med 19 procent jämfört med medelvärdet 2017-2019, och runt 60-70 TWh för svensk del. Uppföljningen av medlemsstaternas bidrag stärks. Principen energieffektivitet först ska tillämpas vid beslut om planer, policy och investeringar. Medlemsstaterna får ökade krav att spara 1,5 procent per år även framöver.

Offentlig sektor, undantaget kommersiell verksamhet som allmännyttan, ska reducera energianvändningen med 1,9 procent per år, en takt som ligger betydligt över svensk praxis och riskerar att bli mycket kostsam. Offentliga organ ska renovera 3 procent av sin golvyta per år till nära-nollenergibygnader (NZEB), motsvarande Boverkets byggregler för nya byggnader (BBR). Men här finns en möjlig sidoregel om alternativa åtgärder för att spara motsvarande energi. Offentliga organ ska även sikta på att bara hyra och köpa lokaler med nära noll-energi-prestanda, vilket i Sverige i dagsläget motsvarar energikraven i BBR.

Medlemsstaterna ska vidare säkerställa att offentliga organ bara upphandlar energieffektiva produkter och lokaler. Energitjänstekontrakt (EPC) i offentliga lokaler ska övervägas. Medlemsstaterna får kräva att offentliga organ ställer bredare hållbarhetskrav i upphandling, inklusive livscykelkrav på klimatprestanda och EU:s kriterier för grön offentlig upphandling (GPP). Medlemsstaterna ska även ta fram vägledningar för att tillämpa livscykelkostnader i upphandling.

Direktivet ska vidare även utveckla fjärrvärme, fjärrkyla och kraftvärme. Lokala och regionala planer ska även tas fram. De årliga ökningarna som föreslås är i flera fall redan tillgodosedda inom svenska nivåer. Men det finns detaljproblem såsom att andelarna förnybart och restvärme räknas var för sig och inte sammantaget.

Kontakt: Andreas Hagnell

Direktivet om byggnaders energiprestanda

Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD)⁶⁰ presenterades i december 2021 och omfattar flera nya krav på byggnaders minimala energiprestanda.

⁶⁰ [Direktivet om byggnaders energiprestanda](https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en?redir=1): https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en?redir=1

Förslaget omfattar även krav på nationell renoveringsplan, finansiering, energideklarationer, beräkningsmetoder, elektromobilitet, smarta system, data, inspektioner och kontrollsystem. Förslaget till direktiv förhandlas i triloger under hösten 2023.

EU-kommissionens förslag omfattar att befintliga byggnader ska renoveras så de stegvis kommer ur de två sämsta klasserna, där den sämsta klassen G ska motsvara de 15 procent av byggnaderna med högst energianvändning vid införandet av den nya energiklassningen senast år 2025. Kraven innebär att runt 15 procent av alla lokalbyggnader och alla byggnader som ägs av kommuner och regioner skulle behöva renoveras på två år och 30 procent på fem år. Motsvarande krav för kraftfull renovering av EU:s övriga byggnader ställs med något längre tidsfrist. Detta kommer sannolikt att bli en betungade uppgift. Europaparlamentet⁶¹ vill gå ännu längre medan rådet⁶² vill införa vissa lättnader och för bostadshus i stället ställa krav på medelvärden.

Nya byggnader föreslås vara ”nollutsläppsbyggnader” från år 2030, och redan 2027 för upphandlande myndigheter. Kraven på energiprestanda anges för svensk del till 75 kWh/m² för bostadshus, i nivå med nuvarande Boverkets byggregler BBR och 90 kWh/m² för kontor, vilket är 20 kWh över nuvarande BBR. Förslagen innebär att EU-kommissionen tar över ansvaret för byggreglernas kravnivåer från medlemsstaterna. Det framgår dock inte hur energin ska räknas, något som i sammanhanget är avgörande. Därtill ska försörjningen komma helt från förnybar energi som produceras vid byggnaden, i energi-gemenskaper eller i effektiv fjärrvärme/fjärrkyla. Endast i undantagsfall får även energi från det nationella elnätet räknas in. Klimatberäkningar ska göras för byggnader över 2000 m² från 2027 och för övriga från 2030. Det omfattar inte bara byggmaterial och konstruktion, som i svenska klimatdeklarationer, utan hela livscykeln inklusive drift och rivning.

⁶¹ [Europaparlamentets position](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/10/25/fit-for-55-council-agrees-on-strict-rules-for-energy-performance-of-buildings/): <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/10/25/fit-for-55-council-agrees-on-strict-rules-for-energy-performance-of-buildings/>

⁶² [Rådets position](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/10/25/fit-for-55-council-agrees-on-strict-rules-for-energy-performance-of-buildings/): <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/10/25/fit-for-55-council-agrees-on-strict-rules-for-energy-performance-of-buildings/>

SKR har yttrat sig i frågan genom CEMR⁶³ samt genom Europeiska regionkommittén⁶⁴.

Kontakt: Andreas Hagnell

Direktivet om förnybar energi

Revideringen av EU:s direktiv om förnybar energi (RED)⁶⁵ antogs formellt⁶⁶ i oktober med 18 månader för medlemsstaternas implementering.

I det reviderade direktivet ökar EU:s mål för förnybar energi 2030 till 42,5 procent, med en strävan mot 45 procent. Flera nya krav ställs på tillståndprocesser, inkluderat nationella kontaktpunkter för hela processen. Områden för förenklad hantering av förnybar produktion ska identifieras på land till havs, med tillståndprocesser på maximalt tolv månader inom områdena och 24 månader utanför.

De ökade kraven på biobränslen kommer att leda till ökad administration, även för mindre energianläggningar. Det föreslås även krav på 49 procent förnybar energi på byggnadsnivå, snarare än på energisystemet i stort. Inom transportsektorn ska förnybar energi minska utsläppen med 14,5 procent till 2030, genom el, avancerade biodrivmedel och vätgas.

SKR har yttrat sig genom CEMR⁶⁷.

Kontakt: Andreas Hagnell

⁶³ [CEMR:s yttrande angående direktivet om byggnaders energiprestanda:](https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/Final_CEMR_EPBD_IA_consultation_response_March_2021.pdf)

https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/Final_CEMR_EPBD_IA_consultation_response_March_2021.pdf

⁶⁴ [Europeiska regionkommitténs yttrande:](https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-417-2022) <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-417-2022>

⁶⁵ [EU-kommissionens förslag till reviderat direktiv om förnybar energi:](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12553-EUs-regler-for-fornybar-energi-oversyn_sv)

https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12553-EUs-regler-for-fornybar-energi-oversyn_sv

⁶⁶ [Rådets överenskommelse angående RED:](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/10/09/renewable-energy-council-adopts-new-rules/) <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/10/09/renewable-energy-council-adopts-new-rules/>

⁶⁷ [CEMR:s yttrande angående direktivet om förnybar energi:](https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_final_response_EED_RED_consultations_8_February2021.pdf)

https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_final_response_EED_RED_consultations_8_February2021.pdf

Förslag till elmarknadsreform

Ett förslag⁶⁸ till översyn av elmarknaden offentliggjordes av EU-kommissionen i mars 2023. Syftet är att öka utbyggnaden av förnybar energi, göra energipriser mindre beroende av fossil energi och stödja industrins gröna omställning. Förslaget vill främja en större andel långtidskontrakt genom privata och offentliga avtal. Även flexibilitet och lagring ska underlättas genom stödsystem och systemoperatörer ska få handla upp förbrukningsreduktion vid topplasttimmar. Konsumenter ska erbjudas stabila priser över längre tid, förenklingar att dela förnybar energi samt leverantörer med sistahandsansvar. Förslaget innehåller även delar av nödlagstiftningen från 2022, med möjligheter att intervensera på marknaden kring skatter, vinster och tillfällig priskontroll.

SKR har tagit ställning i frågan genom SGI Europe som har tagit fram ett yttrande⁶⁹ i frågan.

Kontakt: Andreas Hagnell

Industriell plan med förordning om netto-nollindustrin och kritiska råmaterial

EU-kommissionen har lanserat flera förslag till förordningar inom den gröna givens industriella plan för att stärka viss industriproduktion i EU. Det handlar bland annat om förslaget till förordning om netto-nollindustrin (Net Zero Industry Act, NZIA) och en förordning för kritiska råmaterial (Critical Raw Materials Act, CRMA).

Inom NZIA pekas åtta strategiska teknologier ut: vind, sol, batterier, elektrolysörer, värmepumpar, biogas, CCS (Carbon Capture Storage) och elnät. Målet är att EU:s produktionskapacitet till 2030 ska motsvara minst 40 procent av EU:s årliga behov.

Projekten ska ges prioritet i tillståndprocesser och tiden begränsas till nio, tolv respektive 18 månader för tillverkning och projekt som kan bedömas vara

⁶⁸ [EU-kommissionens förslag till översyn av elmarknaden](https://sgieurope.org/news/revision-electricity-market-design/?page=1): <https://sgieurope.org/news/revision-electricity-market-design/?page=1>

⁶⁹ [Positionspapper från SGI Europe angående förslaget till översyn av elmarknaden](https://mcusercontent.com/a95b30c68bf59510388625e38/files/69f1fb47-b212-111c-f847-80b356dafcd9/23Ener01_SGI_Europe_Position_Paper_Electricity_Market_Design_2023_FINAL_1_.pdf): https://mcusercontent.com/a95b30c68bf59510388625e38/files/69f1fb47-b212-111c-f847-80b356dafcd9/23Ener01_SGI_Europe_Position_Paper_Electricity_Market_Design_2023_FINAL_1_.pdf

strategiska. Staterna ska utse en nationell myndighet, en så kallad One Stop Shop, med ansvar att underlätta och koordinera tillståndsprocessen. Krav ställs även på fysisk planering. Vid offentlig upphandling ska hållbarhetsvärdet av teknologierna viktas in med 15-30 procent vid bedömning av det ekonomiskt mest fördelaktiga alternativet.

SKR har ställt sig kritiskt till detaljstyrningen då förbundet yttrat sig till Regeringskansliet angående NZIA⁷⁰ samt CRMA⁷¹.

Förslagen förhandlas i Europaparlamentet och rådet under hösten 2023.

Kontakt: Andreas Hagnell

EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter

EU:s gemensamma klassificeringssystem, den så kallade taxonomin⁷², ska fungera som ett verktyg för att definiera vad som kan anses vara hållbara aktiviteter och investeringar inom bland annat industri, byggnader, energi, transporter, vatten och avfallshantering. Taxonomin gäller i första hand finansföretag och hållbarhetsredovisningar för större företag, men väntas indirekt bli styrande för projekt i kommuner och regioner via kraven på finansföretag, på gröna obligationer och troliga smittoeffekter på EU-stöd och annan EU-reglering. Initiativet utgör en av åtgärderna i EU:s handlingsplan för finansiering av hållbar tillväxt.

Delegerade akter har antagits för klimatmålen och taxonomins rapporteringskrav. Under vissa villkor tillåts kärnkraft och naturgas, trots att det varit mycket kontroversiellt. EU-kommissionen har i juni 2023 antagit taxonomin för EU:s övriga fyra miljömål och arbetat vidare med förslagen från EU:s expertorgan ”Plattformen för hållbar finansiering”, om miljöskadliga verksamheter samt bestämmelser för att utvidga taxonomin till sociala mål.

⁷⁰ [SKR:s yttrande angående NZIA:](https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c5de/1682072733228/WEBB-18-SKRs-yttrande_Forslag-till-forordning-om-Netto-nollindustrin_Net-Zero-Ind.pdf)

https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c5de/1682072733228/WEBB-18-SKRs-yttrande_Forslag-till-forordning-om-Netto-nollindustrin_Net-Zero-Ind.pdf

⁷¹ [SKR:s yttrande angående CRMA:](https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c953/1682073794077/WEBB-23-TA-SKRs-yttrande-Forslag-till-forordning-om-kritiska-ochstrategiska-ramat.pdf)

<https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c953/1682073794077/WEBB-23-TA-SKRs-yttrande-Forslag-till-forordning-om-kritiska-ochstrategiska-ramat.pdf>

⁷² [EU-kommissionen: En EU-taxonomi för hållbara aktiviteter:](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en) https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

Under 2023 startade en ny omgång av plattformen sitt arbete, med fokus på användbarhet och utvidgning till nya kategorier av aktiviteter.

SKR anser att taxonomin innehåller flera rimliga krav, men det finns också flera problematiska kriterier utifrån svenskt klimatarbete. Bussar, bilar och lätta lastbilar som drivs med biogas och andra biodrivmedel ingår inte och inte heller energiutvinning ur avfall. Sverige⁷³ har genom riksdagen tidigare ställt sig avvisande till taxonomin, främst till följd av kraven på skogsbruk, bioenergi och vattenkraft.

Aktiviteter får heller inte orsaka någon väsentlig skada på övriga miljömål. Summan av alla dessa krav och verifieringen av dessa, riskerar att resultera i betungande administration för svenska kommuner och regioner som vill genomföra ambitiösa satsningar, men också mindre projekt inom områden så som byggnader, förnybar energi och hållbara transporter. Exempelvis ställs höga krav på analys och klimatanpassning på byggnads- och projektnivå, snarare än på plannivå. Byggnader på skogsmark tillåts inte.

SKR samarbetar med Kommuninvest och olika flera nätverk i denna fråga, både kring de kommande förslagen och kring implementeringen i svenska branscher och ramverk.

Kontakt: Andreas Hagnell

Prioriterad fråga 2023: Bevaka ny lagstiftning om TEN-T och ökad andel järnvägstrafik

EU:s transporter står för cirka en fjärdedel av unionens växthusgasutsläpp. Den europeiska gröna given, strategin för hållbar och smart mobilitet⁷⁴ samt EU:s klimatmål är alla inriktade på omställning. Långväga transporter har samtidigt en fortsatt viktig roll i att knyta ihop medlemsstaterna, men transporterna behöver bli smarta och hållbara genom multimodala kopplingar både för människor och gods, samt smidiga byten mellan hållbara lokala och långväga

⁷³ [Regeringen om EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter](https://www.regeringen.se/regeringens-politik/finansmarknad/taxonomi-ska-gora-det-enklare-att-identifiera-och-jamfora-miljomassigt-hallbara-investeringar/): <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/finansmarknad/taxonomi-ska-gora-det-enklare-att-identifiera-och-jamfora-miljomassigt-hallbara-investeringar/>

⁷⁴ [EU-kommissionens strategi för hållbar och smart mobilitet](https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/green-deal): <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/green-deal>

transportsätt. En rad nya lagförslag och revideringar av gamla direktiv har initierats för att realisera detta.

Under 2023 fortsätter förhandlingar i Europaparlamentet och rådet om flera av lagförslagen. Sverige är på många sätt väl rustat för omställning och nya lagkrav, och många regioner och kommuner arbetar redan ambitiöst med regionala och lokala klimatmål. Proaktiv intresse-bevakning är dock alltså viktigt för att säkerställa att nya inriktningar och krav fullt ut tar hänsyn till svenska förhållanden.

SKR stödjer EU:s offensiva klimatpolitik, och anser att omställningen till en hållbar transportsektor är nödvändig. SKR menar samtidigt att hänsyn måste tas till de lokala förhållandena så att inte orimliga krav ställs på lokala och regionala myndigheter. Det är också viktigt att lokala transporter inte trängs ut när långväga godstransporter på räls ökar.

Kontakt: Ulrika Palm, Sara Rhudin och Christoffer von Bothmer

Revidering av TEN-T-förordningen

Den nuvarande förordningen för det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) antogs 2013 och omfattar järnvägar, vattenvägar och landvägar samt kopplingar till urbana noder, hamnar, flygplatser och terminaler. Det långsiktiga målet med TEN-T är en sammanhängande och högkvalitativ transportinfrastruktur i hela EU som ska stärka den inre marknaden och bidra till social, ekonomisk och territoriell sammanhållning.

I december 2021 presenterade EU-kommissionen ett förslag till reviderad förordning för TEN-T⁷⁵ i paketet för effektiv och grön mobilitet⁷⁶. Där föreslås bland annat att transportnätet färdigställs i tre steg: stomnät år 2030, utvidgat stomnät år 2040 och övergripande nät år 2050. Förslaget stomnät liknar i stort sett det befintliga, likaså de krav som ska uppfyllas i nätet senast år 2030.

Begreppet utvidgat stomnätet med målar 2040 är ett nytt begrepp, precis som europeiska transportkorridorer (ETC) som består av stomnätet och det

⁷⁵ [EU-kommissionens förslag till reviderad TEN-T-förordning](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2021%3A812%3AFIN): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2021%3A812%3AFIN>

⁷⁶ [Paketet för effektiv och grön mobilitet](https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/efficient-and-green-mobility-2021-12-14_en): https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/efficient-and-green-mobility-2021-12-14_en

utvidgade nätet. Detta är den mest strategiska delen av nätet och den som har störst mervärde för EU. Förslaget innebär även en integrering av stomnätskorridorer med nuvarande godskorridorer på järnväg.

En nyhet i förslaget är att städer över 100 000 invånare, eller minst en stad per NUTS⁷⁷ 2-region, räknas som urbana noder. Ändringen innebär att antalet städer i Sverige som kommer att ingå i TEN-T-systemet ökas från dagens tre till 18. Därtill kommer ökade krav för tillgänglighet till alternativa bränslen och att frågor kopplade till överflyttning av gods åläggs dessa utpekade noder. Förslaget innebär generellt ett tydligare fokus på omställning av transportsystemet och lägger mer ansvar och krav på medlemsstaterna. SKR har lämnat in synpunkter⁷⁸ på förslaget.

I december 2022 presenterade rådet sin allmänna inriktning⁷⁹ avseende en ny förordning för TEN-T. Den stora skillnaden i förhållande till EU-kommissionens förslag ur en svensk kontext och efterföljande debatt är att nya stambanor söder om Linköping plockas bort. Detta sker utifrån regeringens ambition att inte bygga nya stambanor som planerats för tidigare.

Europaparlamentet antog sin position⁸⁰ i april 2023 och under hösten pågår trilogförhandlingar.

Kontakt: Christoffer von Bothmer

Förslag på åtgärder för en mer effektiv järnvägstrafik

Inom ramen för den gröna given presenterade EU-kommissionen i juli 2023 ett förslag på en förordning om användning av järnvägs-infrastrukturkapacitet i det

⁷⁷ [Eurostat om NUTS-systemet](https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background): <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>

⁷⁸ [SKR:s samrådssvar angående översyn av riktlinjer för TEN-T](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarochbeslutstyrelsen/handlingarfranskr/oversynavriktlinjerfortent): <https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarochbeslutstyrelsen/handlingarfranskr/oversynavriktlinjerfortent>

⁷⁹ [Ministerrådets allmänna inriktning avseende översyn av riktlinjer för TEN-T](https://www.consilium.europa.eu/sv/meetings/tte/2022/12/05/): <https://www.consilium.europa.eu/sv/meetings/tte/2022/12/05/>

⁸⁰ [Europaparlamentets position avseende översyn riktlinjer för TEN-T](https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20230411IPR79503/trans-european-transport-projects-first-go-ahead-to-new-rules): <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20230411IPR79503/trans-european-transport-projects-first-go-ahead-to-new-rules>

gemensamma europeiska järnvägsområdet⁸¹. Förslaget innehåller åtgärder med målsättningen att möjliggöra en mer effektiv förvaltning av järnvägens infrastruktur och trafik, och att öka den europeiska samordningen.

Med ett harmoniserat regelverk och längre planeringshorisonter ska järnvägsnätet kunna nyttjas bättre. De åtgärder som föreslås har påverkan på all trafik som sker med tåg i Europa, såväl nationellt som gränsöverskridande. EU-kommissionens förslag innebär längre planeringshorisonter och nya metoder, samtidigt som olika typer av tågtrafik har olika behov och förutsättningar. Förslaget till förordning är omfattande och komplext, och de sammantagna konsekvenserna för den svenska järnvägsmarknaden behöver analyseras vidare.

Den svenska regeringen skickade ut EU-kommissionens förslag på remiss med sista svarsdatum den 30 september⁸². Förhandlingsarbetet i rådet inleddes i slutet av september och därför har regeringen tagit fram en preliminär ståndpunkt⁸³. SKR har besvarat regeringens remiss⁸⁴ och ser positivt på EU-kommissionens ambitioner. SKR menar samtidigt att det finns åtgärder som behöver vidtas på nationell nivå för att önskvärda effekter ska kunna uppnås.

SKR bevakar frågan för att se till att förordningen utformas så att svenska intressen och behov kan tas tillvara. Det handlar här främst om att se till den regionala och storregionala tågtrafikens förutsättningar.

Kontakt: Sara Rhudin

⁸¹ [Användning av järnvägsinfrastruktur i det gemensamma europeiska järnvägsområdet:](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13918-Anvandning-av-jarnvagsinfrastruktur-i-det-gemensamma-europeiska-jarnvagsområdet_sv)
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13918-Anvandning-av-jarnvagsinfrastruktur-i-det-gemensamma-europeiska-jarnvagsområdet_sv

⁸² [Remiss från regeringskansliet angående EU-kommissionens förslag till förordning om användning av järnvägsinfrastrukturkapacitet i det gemensamma europeiska järnvägsområdet](http://www.regeringen.se/remisser/2023/07/remiss-av-kommissionens-forslag-till-forordning-om-anvandning-av-jarnvagsinfrastrukturkapacitet-i-det-gemensamma-europeiska-jarnvagsområdet)
www.regeringen.se/remisser/2023/07/remiss-av-kommissionens-forslag-till-forordning-om-anvandning-av-jarnvagsinfrastrukturkapacitet-i-det-gemensamma-europeiska-jarnvagsområdet

⁸³ [Regeringskansliets fakta-PM 2022/23:FPM131:](https://regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm131)
<https://regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm131>

⁸⁴ [SKR:s remissvar angående EU-kommissionens förslag till förordning om användning av järnvägsinfrastrukturkapacitet i det gemensamma europeiska järnvägsområdet:](https://skr.se/download/18.565a1fb118a82e14f67833cd/1695382497749/WEBB-20-SKR2023-Ytrande-forordning-om-anvandning-av-jarnvagsinfrastruktur.pdf)
<https://skr.se/download/18.565a1fb118a82e14f67833cd/1695382497749/WEBB-20-SKR2023-Ytrande-forordning-om-anvandning-av-jarnvagsinfrastruktur.pdf>

Kapitel 4 – Digitalisering

Prioriterad fråga 2023 – Digitalisering, data och AI

EU fortsätter att ta stora kliv i digitaliseringsfrågan. Det handlar om en mängd olika initiativ och fler som kommer att komma under nästa år.

Under hösten och framåt står AI-frågan högt på EU-agendan, dels i de pågående förhandlingarna, men i sitt tal till unionen i september lyfte Ursula von der Leyen ytterligare satsningar på området. EU-kommissionen vill bland annat att start-ups ska kunna få tillgång till superdatorerna (HPC) i Europa för att kunna testa sina AI-modeller. Vidare vill man även inrätta en global panel för AI (liknande IPCC-panelen för klimatet) som ska arbeta med att identifiera möjligheter och risker i en värld med allt högre användning av AI-lösningar. Ursula von der Leyen tog även upp att EU bör verka för att inrätta globala minimi-standarder för säker och etisk användning av AI.

Drivkraften i EU:s arbete är att se till att digitaliseringen erbjuder lösningar på problem för unionens medborgare där digitaliseringen är ett verktyg för att hantera arbetsmarknaden, stärka utbildningssektorn, stärka vår globala konkurrenskraft och innovationsförmåga samt utgöra en viktig del i den gröna omställningen.

EU-kommissionen har den senaste tiden arbetat med flera områden; bland annat digitala rättigheter för medborgare, att stärka ansvaret och skyddet gällande digitala tjänster och tagit steg för att bygga en välfungerande dataekonomi i Europa. Konnektivitet och cybersäkerhet har även fått ett större utrymme under mandatperioden. EU-kommissionen har bland annat lyft 5G som en högre prioritering och säkerhetsfrågan i vårt digitala samhälle får allt större utrymme på EU-nivå. Förekomsten av IT-brott och attacker ökar markant och är gränsöverskridande.

2020 skrev medlemsstaterna på en överenskommelse, den så kallade Berlindeklarationen⁸⁵, om ett digitalt samhälle och värdebaserad digital offentlig förvaltning. Deklarationen erkänner den offentliga sektorn som en väsentlig del av den europeiska inre marknaden och som drivkraft för nya och

⁸⁵ [EU-kommissionen om Berlindeklarationen](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/berlin-declaration-digital-society-and-value-based-digital-government): <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/berlin-declaration-digital-society-and-value-based-digital-government>

innovativa tekniska lösningar för offentliga tjänster och samhällsutmaningar. Den betonar att offentliga myndigheter på alla nivåer måste föregå med gott exempel för att stärka EU:s grundsatser. Sedan dess har det publicerats två statusrapporter som beskriver vilka framsteg som har gjorts på området sedan överenskommelsen ingicks.

Den senaste rapporten⁸⁶ publicerades i juli i år och visar på flera framsteg för Sveriges del. Sverige har förbättrat sig inom fyra av sju policyområden sedan förra året, dessa är:

- Grundläggande rättigheter och demokratiska värderingar (policyområde 1)
- Social delaktighet och inkludering (policyområde 2)
- Förtroende genom säkerhet i den digitala sfären (policyområde 4)
- Motståndskraft och hållbarhet (policyområde 7).

Sverige har däremot backat inom området Digitala färdigheter och kompetens (policyområde 6).

På den regulatoriska sidan har en politisk överenskommelse träffats avseende förordningen om e-legitimation, eIDAS⁸⁷, samt att ett antal stora techföretag har utsetts till så kallade grindvakter enligt rättsakten om digitala marknader (Digital Markets Act)⁸⁸. Syftet med den senare är att undvika att en rad stora företag gynnar sina egna tjänster och förhindrar konkurrens, exempelvis genom kontroll av appbutiker eller förhindra installation av applikationer från alternativa tjänster.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

⁸⁶ [EU-kommissionens övervakningsrapport:](https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/news/2023-07/SC26_D02.03_BDM_Report_2022_v4.00_FINAL.pdf)

https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/news/2023-07/SC26_D02.03_BDM_Report_2022_v4.00_FINAL.pdf

⁸⁷ [SKR om eIDAS:](https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/informationsforsorjningdigitalinfrastruktur/elegitimation/eidas.11084.html)

<https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/informationsforsorjningdigitalinfrastruktur/elegitimation/eidas.11084.html>

⁸⁸ [EU-kommissionen om rättsakten om digitala marknader:](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-markets-act-ensuring-fair-and-open-digital-markets_sv)

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-markets-act-ensuring-fair-and-open-digital-markets_sv

Gigabitinfrastrukturakten (GIA)

Gigabitinfrastrukturakten⁸⁹ (Gigabit Infrastructure Act, GIA) är ett förslag till förordning som speglar EU-kommissionens vilja att bidra till en kostnadseffektiv och snabb utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet i hela EU för att möta den ökade efterfrågan på uppkoppling i unionen. Förslaget innehåller förslag som ska bidra till likriktning för den europeiska marknaden för elektroniska kommunikationer och undanröja hinder för utbyggnad och konkurrens.

Förordningen är en utveckling av utbyggnadsdirektivet från 2014 och berör alla kommuner, regioner och kommunala bolag som ansvarar för ledningsburen infrastruktur. I förslaget till förordning utvidgas tillämpningsområdet vad gäller vilken fysisk infrastruktur som det offentliga måste lämna tillträde till.

De offentliga myndigheternas skyldighet att informera om sin infrastruktur och sina bygg- och anläggningsprojekt skärps och så även kraven på handläggning av tillståndsärenden. Sammantaget skulle de föreslagna förändringarna innebära betydande påverkan på kommunal och regional verksamhet och i vissa avseende ett oproportionerligt ingrepp i den kommunala självstyrelsen. I andra avseenden skulle de föreslagna reglerna vara svåra att förena med grundläggande rättsliga principer, så som rätten att höras i ett ärende och det grundlagsskyddade egendomsskyddet.

Ett första förslag till förordning presenterades i februari 2023 och har under vår och sommar varit föremål för förhandlingar. Under det spanska EU-ordförandeskapet har arbetet tagit hög fart och ett första kompromiss-förslag presenterades redan under sommaren. Ett andra kompromiss-förslag kommer under hösten. Efter rådsförhandlingar tas diskussionen vidare till trilogsamtal.

SKR har lämnat synpunkter⁹⁰ på det samråd som regeringen genomförde inför rådsförhandlingarna våren 2023. SKR är även engagerade i det gemensamma

⁸⁹ [EU-kommissionen om GIA](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-presents-new-initiatives-gigabit-infrastructure-act-proposal): <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-presents-new-initiatives-gigabit-infrastructure-act-proposal>

⁹⁰ [SKR: synpunkter och arbete med GIA](https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering/forslag/gigabitinfrastructureactgia.70284.html):

<https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering/forslag/gigabitinfrastructureactgia.70284.html>

arbete som genomförs inom CEMR för att påverka utfallet av förordningsförslaget.

Kontakt: Emma Ström

Dataförvaltningsakten (DGA)

Dataförvaltningsakten (Data Governance Act, DGA)⁹¹ trädde i kraft⁹² i EU den 23 juni 2022 och gäller, efter 15 månaders anstånd, från och med den 23 september 2023. Lagen innehåller nya regler och möjligheter för datadelning, samt reglering som kommer att begränsa vissa typer av datadelning och användning.

Dataförvaltningsakten definierar data som "all digital representation av handlingar, fakta eller information och varje sammanställning av sådana". Detta innebär att DGA även påverkar offentliga organ.

Den offentliga sektorn har stora mängder skyddade uppgifter (t.ex. personuppgifter och kommersiellt konfidentiella uppgifter) som inte kan återanvändas som öppna data. Genom att öka datadelningen genom reglering av dataförmedlare, genom att uppmuntra delning av data för altruistiska ändamål och genom att implementera regler och skyddsåtgärder, så är avsikten att skyddade data ska bli mer tillgänglig för återanvändning.

För att bevara konfidentialitet och dataskydd får offentliga myndigheter endast tillåta vidareanvändning av specifika uppgifter från den offentliga sektorn om:

- personuppgifter har anonymiserats eller pseudonymiserats och kommersiellt konfidentiell information raderats,
- data återanvänds i en "säker bearbetningsmiljö" som kontrolleras av det offentliga organet, vilket kan inkludera villkoret att använda den senares fysiska lokaler,

⁹¹ [Dataförvaltningsakten](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0767): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0767>

⁹² [Rådets pressmeddelande angående dataförvaltningsakten](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2022/05/16/le-conseil-approuve-l-acte-sur-la-gouvernance-des-donnees/): <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2022/05/16/le-conseil-approuve-l-acte-sur-la-gouvernance-des-donnees/>

- de kan verifiera resultaten av dataåteranvändning och förbjuda användningen av sådana resultat när det är nödvändigt för att skydda tredje parts rättigheter eller intressen.

I övriga fall ska den offentliga sektorn hjälpa till att söka tillstånd från fysiska eller juridiska personer vars rättigheter eller intressen påverkas av återanvändning, om sådant stöd inte orsakar "oproportionerliga kostnader".

Kontakt: Caspar Almalander

Dataakten

Den 23 februari 2022 presenterade EU-kommissionen ett förslag till en förordning om harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data, den så kallade dataakten⁹³.

Dataakten syftar till att stärka EU:s dataekonomi genom att frigöra industridata, optimera tillgängligheten för och användning av dessa data och för att främja en konkurrenskraftig och tillförlitlig europeisk molnmarknad.

Europaparlamentet och rådet⁹⁴ har under juli 2023 nått en politisk överenskommelse gällande dataakten. Överenskommelsen mellan Europaparlamentet och rådet måste nu godkännas formellt av de båda medlagstiftarna. Den kommer sedan att börja tillämpas 20 månader efter ikraftträdandet.

Kontakt: Johanna Fröjdenlund

AI-förordningen

AI-förordningen (AI-akten)⁹⁵ har väckt mycket uppmärksamhet sedan den presenterades av EU-kommissionen 2021. AI-förordningen är ett mycket omfattande lagförslag som ska tydliggöra vilka typer av AI-applikationer som ska vara tillåtna i EU, vilka som ska förbjudas och vilka som ska bedömas vara

⁹³ [Dataakten, förslaget i sin helhet](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7413-2023-INIT/en/pdf): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7413-2023-INIT/en/pdf>

⁹⁴ [Pressmeddelande från rådet om dataakten](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/06/27/data-act-council-and-parliament-strike-a-deal-on-fair-access-to-and-use-of-data/): <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/06/27/data-act-council-and-parliament-strike-a-deal-on-fair-access-to-and-use-of-data/>

⁹⁵ [AI-förordningen i sin helhet](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206>

av högriskkaraktär där system inom sistnämnda riskkategori skall vara föremål för tillsyn och registrering (CE-märkning) innan de får tillhandahållas på marknaden. AI-förordningen ska även harmonisera reglerna för AI inom EU, stärka den inre marknads konkurrenskraft och funktion samt undvika fragmentering på denna. Den ska även stärka säkerheten, skydda grundläggande rättigheter och främja de positiva aspekterna av AI. AI-förordningen bedöms kunna få omfattande konsekvenser för kommuner och regioner i form av ökad administration och otydlighet i roller.

Rådet antog sin position⁹⁶ om AI-akten redan i december 2022 och i och med att Europaparlamentet⁹⁷ gjorde det samma i början av sommaren 2023, så kunde trilogförhandlingarna mellan rådet, Europaparlamentet och EU-kommissionen inledas kort därefter. Fokus under hösten kommer således vara på utgången av dessa förhandlingar, vilka sker bakom stängda dörrar. Med tanke på frågans komplexitet, så är det oklart om man når en slutlig överenskommelse innan Europaparlamentet tar paus för att inleda valarbetet inför valet 2024.

Rådets position innehåller ett antal tydliggöranden och justeringar av ursprungsförslaget, bland annat gällande definitionen av AI-system, vilka AI-metoder som ska förbjudas och vilka krav som ska ställas på högrisk-AI. Rådets förslag fokuserar också på åtgärder för ökad innovationskraft.

Även Europaparlamentets position omfattas av ett stort antal ändrings-förslag. Bland annat så utökar man listan på AI-system som helt bör förbjudas. Man utökar också bedömningskriterierna för högrisk-AI, vilket leder till att fler AI-system faller in i denna kategori. Kraven ökar också på att generativa AI-applikationer (så som exempelvis ChatGPT) ska bli mer transparanta.

SKR⁹⁸ genomförde under våren 2023, tillsammans med ett antal kommuner och regioner, insatser för att lyfta de utmaningar, möjligheter och problem som SKR ser med förordningen. Synpunkterna spreds bland annat till de svenska

⁹⁶ [Rådets pressmeddelande om AI-förordningen](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/06/artificial-intelligence-act-council-calls-for-promoting-safe-ai-that-respects-fundamental-rights/): <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/06/artificial-intelligence-act-council-calls-for-promoting-safe-ai-that-respects-fundamental-rights/>

⁹⁷ [Europaparlamentet om AI-förordningen](https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230609IPR96212/meps-ready-to-negotiate-first-ever-rules-for-safe-and-transparent-ai): <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230609IPR96212/meps-ready-to-negotiate-first-ever-rules-for-safe-and-transparent-ai>

⁹⁸ [SKR om AI-förordningen](https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering/forslag/aiactaiforordningen.70265.html): <https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering/forslag/aiactaiforordningen.70265.html>

europaparlamentarikerna samt andra samarbetspartners i Bryssel. Under hösten kommer SKR att fortsätta att följa arbetet i EU och fördjupa analysen av förordningens konsekvenser samt arbeta med förberedelser inför dess implementering i kommuner och regioner.

Kontakt: Fredrik Carlsson

Överföring av personuppgifter från USA

Efter en lång väntan fattade så EU-kommissionen beslut i juli om adekvat skyddsnivå för överföring av personuppgifter till USA. Det innebär att överföringar till organisationer som omfattas av Trans-Atlantic Data Privacy Framework (TADPF) nu kan göras utan att ytterligare skyddsåtgärder behöver vidtas. Om lösningen blir långsiktig återstår att se. Den första klagan på beslutet är redan inlämnad. Europaparlamentet röstade under våren mot införandet av adekvansbeslutet då det ansåg att stora brister kvarstod. Den 7 september rapporterades att en fransk europaparlamentariker lämnat in en klagan på beslutet till EU:s tribunal där han kräver att domstolen med omedelbar verkan upphäver beslutet samt prövar lagligheten.⁹⁹

Det finns i stort sett två sätt för ett adekvansbeslut att ogiltigförklaras. Det ena sättet är genom att föra talan om ogiltigförklaring direkt vid EU-tribunalen. Det andra sättet är att föra talan vid en nationell domstol som då vänder sig till EU-domstolen för ett förhandsavgörande, det vill säga hjälp med att tolka EU-rätten. Föregångarna till TADPF, ”Safe Harbour” och ”Privacy Shield”, har båda ogiltigförklarats genom att en nationell domstol bad om ett förhandsavgörande. Flera har dock försökt angripa dem genom direkt talan vid tribunalen men inte lyckats.

Oavsett om klagan prövas av tribunalen genom en direkt prövning eller om det behöver ta omvägen via en nationell domstol så kommer en rättslig prövning säkerligen att ske inom de kommande åren. Om överenskommelsen står sig eller om även den ogiltigförklaras återstår att se.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

⁹⁹ [Tidningen POLITICO om händelsen](https://www.politico.eu/article/french-lawmaker-challenges-transatlantic-data-deal-before-eu-court/): <https://www.politico.eu/article/french-lawmaker-challenges-transatlantic-data-deal-before-eu-court/>

EU:s cybersolidaritetsakt

Den 19 april föreslog EU-kommissionen en förordning för att ytterligare stärka EU:s cybersäkerhet, den så kallade cybersolidaritetsakten (Cyber Solidarity Act)¹⁰⁰. Förslaget handlar om utökad samverkan och informations spridning i händelse av betydande eller storskaliga incidenter som inträffar inom EU. Genom samordnade åtgärder ska unionen kunna upptäcka, förbereda sig för, och effektivt kunna svara på det allt större cybersäkerhetshotet som Europa lever under.

Förslaget bygger på tre delar:

- Den första delen handlar om att bygga upp säkerhetscentrum dels på nationell nivå, dels på nationsöverspännande nivå (med 3-5 medlemsstater). Dessa säkerhetscentrum ska höja beredskapen och samla in information om hot, risker och incidenter. De ska även analysera och sprida informationen.
- Den andra delen rör inrättandet av en ”cybersäkerhetsreserv” där företag och tjänster är tänkta att kopplas mot specifika sektorer som definieras som kritiska. Om en stor incident inträffas ska denna reserv kunna kallas in för att hjälpa i arbetet med att lösa incidenter och stödja drabbade organisationer att återställa och återhämta sig.
- Den tredje delen handlar om att etablera processer för att lära av redan inträffade incidenter. Arbetet ska ledas av Enisa (The European Union Agency For Cybersecurity) och ska mynna ut i rekommendationer och åtgärder för att undvika att det inträffar igen.

Under hösten 2023 pågår insamling av yttranden vilket leder fram till eventuella anpassningar i förslaget från och med december. Synpunkter från regioner och kommuner sammanställs av Europeiska regionkommittén där svenska ledamoten Pehr Granfalk (M) är rapportör¹⁰¹. Ett slutligt beslut kring förordningen kan tidigast väntas under 2024.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

¹⁰⁰ [Fakta-PM från regeringen om cybersolidaritetsakten:](https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/05/202223fpm87/)

<https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/05/202223fpm87/>

¹⁰¹ [Europeiska regionkommittén om cybersolidaritetsakten:](https://cor.europa.eu/sv/events/Pages/stakeholder-consultation-eu-cyber-solidarity-act.aspx)

<https://cor.europa.eu/sv/events/Pages/stakeholder-consultation-eu-cyber-solidarity-act.aspx>

Fortsatt digitaliserad samordning av de sociala trygghetssystemen

EU-kommissionen presenterade i början av september 2023 ett meddelande med konkreta förslag till fortsatt digitaliserad samordning av de sociala trygghetssystemen i EU¹⁰². Syftet är att göra det lättare för EU-medborgare att bo, arbeta och resa utomlands, för företagen att bedriva verksamhet i andra medlemsstater och för nationella myndigheter att samordna socialförsäkringstjänster över gränserna.

I meddelandet utvärderas gjorda framsteg och beskrivs pågående initiativ rörande digitaliserad samordning av de sociala trygghetssystemen. Men EU-kommissionen föreslår också framtida åtgärder.

EU-kommissionen uppmanar medlemsstaterna att:

- Påskynda det nationella genomförandet av elektroniskt utbyte av socialförsäkringsuppgifter¹⁰³ så att det är fullt operativt i hela EU senast i slutet av 2024.
- Erbjuder fler samordningsförfaranden helt online så att det blir ännu lättare för medborgarna att flytta och arbeta utomlands och säkerställa att de snabbt får sina sociala förmåner fastställda.
- Delta fullt ut i pilotprojekten för det Europeiska socialförsäkringskortet¹⁰⁴ som handlar om hur medborgarnas rätt till sociala förmåner lättare ska kunna fastställas och kontrolleras över gränserna.
- Införa den europeiska e-identitetsplånboken¹⁰⁵ som gör det möjligt för EU-medborgare att ha digitala versioner av intyg om rätt till förmåner, t.ex. det europeiska sjukförsäkringskortet.

EU-kommissionen bistår medlemsstaterna vid genomförandet av åtgärderna genom tekniskt stöd och möjligheter till EU-finansiering. Europeiska

¹⁰² [EU-kommissionens pressmeddelande:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_23_4263)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_23_4263

¹⁰³ [EESSI, "Electronic Exchange of Social Security Information":](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_23_4263)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_23_4263

¹⁰⁴ [Det europeiska socialförsäkringskortet, ESSPASS:](https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1545&intPageId=5540&langId=en)

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1545&intPageId=5540&langId=en>

¹⁰⁵ [Den europeiska e-identitetsplånboken:](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-digital-identity_sv) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-digital-identity_sv

arbetsmyndigheten fyller också en viktig funktion genom att ta fram exempel på bästa praxis och underlätta regelbundet informationsutbyte mellan nationella myndigheter.

EU-kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att godkänna strategin i meddelandet och uppmanar medlemsstaterna och berörda aktörer att samarbeta för att genomföra åtgärderna. EU-kommissionen uppmanar vidare Europaparlamentet och rådet att i de pågående förhandlingarna om översynen av EU:s regler om samordning av de sociala trygghetssystemen¹⁰⁶ snarast komma överens om att modernisera reglerna.

Kontakt: Erik Svanfeldt

Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel

Nya annonsformulär vid offentlig upphandling, så kallade eForms¹⁰⁷, ska implementeras i medlemsstaterna senast den 25 oktober 2023. Medlemsstaterna ska bland annat ta ställning till vilka annonsuppgifter som ska vara obligatoriska respektive frivilliga.

De förslag som EU-kommissionen cirkulerat med anledning av ViDA ("VAT in the Digital Age")¹⁰⁸ kan indirekt leda till obligatorisk e-faktura i hela samhället och inte, som nu, bara i samband med offentlig upphandling. Ett obligatorium skulle kunna träda ikraft 2028.

Myndigheten för digital förvaltning (Digg)¹⁰⁹ med flera har gått ut med en hemställan om att redan nu utreda förutsättningar för ett obligatorium.

Inom ramen för SFTI (Single Face to Industry)¹¹⁰ bedriver SKR, Digg, Kammarkollegiet och Upphandlingsmyndigheten gemensamt ett fortlöpande

¹⁰⁶ [Samordning av de sociala trygghetssystemen i EU:](https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=sv)

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=sv>

¹⁰⁷ [EU-kommissionen om eForms:](https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/digital-procurement/eforms_sv) https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/digital-procurement/eforms_sv

¹⁰⁸ [EU-kommissionen om ViDA:](https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/value-added-tax-vat/vat-digital-age_en) https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/value-added-tax-vat/vat-digital-age_en

¹⁰⁹ [DIGG om obligatoriska e-fakturer:](https://www.digg.se/om-oss/nyheter/nyheter/2023-02-09-digg-vill-att-regeringen-tillsatter-en-statlig-utredning-om-obligatorisk-e-faktura) <https://www.digg.se/om-oss/nyheter/nyheter/2023-02-09-digg-vill-att-regeringen-tillsatter-en-statlig-utredning-om-obligatorisk-e-faktura>

¹¹⁰ [Om SFTI:](https://sfti.se/) <https://sfti.se/>

arbete för att främja förutsättningar för en digital och standardiserad inköpsprocess i offentlig sektor.

Kontakt: Robin Andersson Boström och Maria Larsson

Kapitel 5 – Regional utveckling och samarbete

EU:s sammanhållningspolitik och dess fonder och program

Sammanhållningspolitiken syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikheter inom EU och står för en tredjedel av EU:s totala budgetram för programperioden 2021-2027. Sammanhållningspolitiken är EU:s viktigaste investeringsverktyg för att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Europa.

Sammanhållningspolitiken för 2021-2027¹¹¹ har precis kommit igång i sitt genomförande i Sverige med investeringar för tillväxt och sysselsättning. För Sveriges del finansierar sammanhållningspolitiken:

- Europeiska regionala utvecklingsfonden (med åtta regionala program och ett nationellt program).
- Europeiska Socialfonden Plus (genomförs i ett nationellt program).
- Fonden för en rättvis omställning och dess tre planer för regionerna Norrbotten, Västerbotten och Gotland.
- Alla Interreg-program.

Dessutom finns möjlighet att söka tekniskt EU-stöd ur EU-instrumentet ”Technical Support Instrument” som förvaltas av EU-kommissionen och där statsrådsberedningen är svensk kontaktpunkt. Här kan myndigheter och regioner och kommuner utveckla och stärka sin kapacitet för att ta sig an EU:s utmaningar och nå målsättningarna om att göra EU mer grönt, digitalt och med en större social rättvisa och välförhållanden.

Parallellt som vi arbetar med ett genomförande i Sverige börjar arbetet med att fånga erfarenheter från föregående programperiod, diskutera nuvarande programperiod inför en fortsatt diskussion efter 2027. EU-kommissionen har därför genomfört ett offentligt samråd om de prioriteringar som styr sammanhållningsfondens och regionalfonden 2014-2020 och dess

¹¹¹ [SKR:s skrift ”EU:s fonder och program”](https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/eusfonderochprogram20212027.73861.html):

<https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/eusfonderochprogram20212027.73861.html>

ändamålsenlighet. Samrådet ville även ha svar på vad som är viktigt för att göra kommande sammanhållningspolitik ännu bättre utformad för att möta regionala och lokala utmaningar och nå de målsättningar som EU:s medlemsstater enats om.

Samrådet riktade sig till intressenter som direkt eller indirekt berörts av genomförandet av sammanhållningspolitiken såsom stödmottagare, förvaltande myndigheter och aktörer som är involverade. Samrådet hade öppen från mitten av januari till mitten av april 2023. SKR lämnade in ett svar¹¹² i samrådet.

Kontakt: Helena Gidlöf

EU:s sammanhållningspolitik efter 2027

Parallellt med utvärderingar av den nuvarande sammanhållningspolitiken har diskussioner om den framtida sammanhållningspolitiken inletts. Den kommande halvtidsutvärderingen av långtidsbudgeten 2024, utvärderingen av sammanhållningspolitiken 2014-2020 och den 9:e sammanhållningsrapporten 2025 kommer att utgöra viktiga kunskapsunderlag för denna diskussion. Redan nästa år kommer EU-kommissionen även att föreslå kommande långtidsbudget 2028-2034 och lagstiftningspaket för att genomföra denna.

I juni 2023 presenterade EU-kommissionen sin halvtidsutvärdering av EU:s långtidsbudget. Den innehöll ett antal förslag, däribland flera olika initiativ för att skynda på arbetet med den gröna och digitala omställningen och för att stärka EU:s konkurrenskraft och öka EU:s autonomi. Ett av förslagen var en ny europeisk plattform för strategisk teknologi (STEP) för att främja öka investeringarna i kritisk och strategiskt viktig teknik som kan bidra till den gröna och digitala omställningen i kritiska sektorer. EU-kommissionen föreslog vissa nya medel men framför allt omfördelning av befintliga fonder, däribland de fonder som ingår i sammanhållningspolitiken.

Under våren 2024 kommer den 9:e sammanhållningsrapporten att presenteras. Rapporten sammanfattar sammanhållningspolitikens utveckling och effekter under de senaste åren och utgör ett diskussionsunderlag kring sammanhållningspolitikens framtid.

¹¹² Kontakta Helena Gidlöf för att ta del av samrådsvaret.

SKR¹¹³ har etablerat ett politiskt nätverk för sammanhållningspolitiken som en del i att mobiliseringen för att lyfta viktiga mervärden med sammanhållningspolitiken för regioner och kommuner i Sverige. Regionala prioriteringar och inflytande över medlen är en förutsättning för ett framgångsrikt regionalt utvecklingsarbete och därför behöver SKR tillsammans med sina medlemmar delta i diskussionen om den framtida sammanhållningspolitiken efter 2027.

Sammanhållningspolitiken har en stark ställning i offentliga investeringar i EU:s medlemsstater. Men den framtida sammanhållningspolitiken utmanas för andra EU-prioriteringar, insatser och finansieringsformer. Noterat är att EU-kommissionen under nuvarande programperiod initierat flera insatser för att skynda på den gröna och digitala omställningen, däribland digitala innovationshubbar samt plattformen för strategisk teknologi, vilka alla förväntas delvis finansieras med hjälp av regionalfondsprogrammen.

SKR anser att det därför är viktigt att värna den arbetsform som ligger till grund för sammanhållningspolitiken med ett starkt regionalt ägarskap i både utformning och genomförande.

Kontakt: Helena Gidlöf

¹¹³ [SKR om sammanhållningspolitiken:](https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/sammanhallningspolitikeu.2076.html)

<https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/sammanhallningspolitikeu.2076.html>

Kapitel 6 – Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik

Prioriterad fråga 2023: Att bygga ett starkt socialt Europa

EU har ett fortsatt fokus på de sociala frågorna inom unionen. I sitt årliga tal till unionen i september bekräftade EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen sitt fortsatta stöd till och arbete med de sociala frågorna samt arbetsmarknadsparternas arbetes betydelse för ett starkt socialt Europa.

Detta stöd kommer att manifesteras genom ett nytt s.k. ”Val Duchesse”-möte tillsammans med de europeiska arbetsmarknadsparterna om den sociala dialogen under våren 2024. Mötena kommer även att behandla en uppföljning om genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och de olika initiativ som EU-kommissionen har presenterat och kommer att presentera med hänvisning till pelaren i form av olika strategier och handlingsplaner och enskilda direktivförslag på arbetsrättens område. Det handlar även om arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

Under våren 2024 innehar Belgien ordförandeskapet i rådet. Under denna tid ska även EU-kommissionen sätta sin strategiska agenda för 2024-2029. Den förväntas komma att få ett starkt fokus på de sociala frågorna.

För SKR är det fortsatt viktigt att förbundets och medlemmarnas ståndpunkter är väl kända hos relevanta beslutsfattare i staten och EU med ett starkt deltagande och genomförande från kommuner och regioner och SKR som arbetsmarknadspart, i de EU-initiativ som rör den sociala dimensionen av EU. Den svenska arbetsmarknadsmodellen ska fortsatt värnas liksom arbetsmarknadsparternas ansvar för lönebildning och anställningsvillkor i allt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.

I samtliga frågor som redovisas i detta kapitel deltar SKR aktivt i arbetet på såväl europeisk och nationell nivå, som enskilt förbund och genom paraplyorganisationen SGI Europe samt genom CEMR, HOSPEEM och Europeiska regionkommittén.

Kontakt: Jeanette Grenfors

EU-kommissionens meddelande och förslag till rådsrekommendation om att stärka arbetsmarknadsdialogen i Europeiska Unionen

Den 25 januari presenterade EU-kommissionen ett meddelande och ett förslag till rådsrekommendation¹¹⁴ om att stärka arbetsmarknadsdialogen i EU.

Rådsrekommendationen antogs av EU:s medlemsstater i juni. Initiativen redogör för EU-kommissionens syn på, samt ett antal förslag till, hur dialogen mellan arbetsmarknadsparterna kan stödjas på såväl europeisk som nationell nivå. Initiativen redovisades i vårens upplaga av ”På gång inom EU”.

Förbundets arbete inriktas nu på att bevaka och delta i det fortsatta arbetet och uppföljningen av de aktiviteter som initiativen innehåller.

Kontakt: Jeanette Grenfors

EU-kommissionens förslag till direktiv om lönetransparens

Under 2021 presenterade EU-kommissionen ett förslag till direktiv¹¹⁵ om lönetransparens. EU-kommissionen, Europaparlamentet och rådet nådde en politisk överenskommelse om direktivet i våras och det trädde i kraft i juni i år. Det ska vara genomfört på nationell nivå i juni 2026.

Direktivet handlar om stärkt tillämpning av likalöneprincipen mellan kvinnor och män genom insyn i lönesättningen och skärpta efterlevnadsmekanismer. Det innehåller även olika bestämmelser om insyn i lönesättning och bättre tillgång till rättslig prövning. Det handlar bland annat om regler om insyn i lönesättning före anställning, förbud att fråga arbetssökanden om dennes lönehistorik, rätt till löneinformation för anställda, deras företrädare och tillsynsorgan, offentliggörande av denna information, lönerapportering, gemensamma lönebedömningar, omvänd bevisbörda samt arvoden och rättegångskostnader.

¹¹⁴ [Meddelande och förslag till rådsrekommendation om att stärka den sociala dialogen:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_290) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_290

¹¹⁵ [Förslag till direktiv om lönetransparens:](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0093&from=EN) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0093&from=EN>

Regeringen har tillsatt en utredning om Sveriges genomförande av direktivet. SKR deltar i en expertgrupp till utredningen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2024.

SKR:s arbete sker såväl på europeisk och nationell nivå, som enskilt förbund och genom paraplyorganisationen SGI Europe.

Kontakt: Marie Nordström och Lena Schaller

Förslag till EU-direktiv om digitalt plattformarbete

EU-kommissionen har sedan tidigare uppmärksammat den digitala plattformsekonomis framväxt och påverkan på arbetsmarknaden. EU-kommissionen pekar på fördelarna med plattformarbete i form av ökad flexibilitet, effektivitetsvinster, ett enklare inträde på arbetsmarknaden samt möjligheten till extra inkomster. Samtidigt kan plattformarbete innebära en ökad risk för utsatthet och lägre grad av socialt skydd.

Mot bakgrund av detta har EU-kommissionen identifierat ett antal områden som är särskilt angelägna att utreda; däribland anställningsstatus, arbetsförhållanden inklusive hälsa och säkerhet, tillgång till socialt skydd, gränsöverskridande frågor, transparent algoritmisk hantering, samt tillgång till kollektiva förhandlingar och representation.

I december 2021 presenterade EU-kommissionen ett paket¹¹⁶ med flera initiativ och förslag avseende plattformarbete. Paketet omfattar ett meddelande om EU:s strategi och åtgärder för plattformarbete, ett förslag till direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformarbete samt ett utkast till riktlinjer beträffande tillämpningen av EU:s konkurrensrätt.

Direktivförslaget behandlas för närvarande i triloger. Riktlinjerna om tillämpningen av EU:s konkurrensrätt är antagna.

SKR deltar fortsatt i samråd och annat arbete om direktivförslaget. Det sker bland annat i en referensgrupp med arbetsmarknadens parter på

¹¹⁶ [EU-kommissionens förslag om bättre villkor för personer som arbetar via digitala arbetsplattformar](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_21_6605): https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_21_6605

Arbetsmarknadsdepartementet. Arbetet sker såväl på europeisk och nationell nivå, som enskilt förbund och genom paraplyorganisationen SGI Europe.

Kontakt: Jeanette Grenfors

Genomförande av direktivet om tillräckliga minimilöner i EU

Efter intensiva förhandlingar kom rådet, Europaparlamentet och EU-kommissionen överens om ett EU-direktiv om minimilöner under hösten 2022. Danmark och Sverige röstade nej till direktivet. Direktivet antogs dock med kvalificerad majoritet. Det trädde i kraft i november 2022 och ska vara genomfört inom två år.

I Sverige tillsattes en utredning om hur Sverige ska genomföra direktivet. Utredningen redovisade sitt betänkande¹¹⁷ i juni i år. Betänkandet är för närvarande ute på remiss. SKR deltog i en expertgrupp till utredningens arbete. Förbundet kommer även att besvara nämnda remiss om betänkandet.

EU-kommissionen har även tillsatt en expertgrupp med medlemsstaterna och de europeiska arbetsmarknadsparterna om direktivets genomförande. SKR deltar genom SGI Europe i expertgruppens arbete. Expertgruppen ska redovisa sin rapport i november i år. Rapporten är tänkt att fungera som ett stöd för medlemsstaterna i deras nationella genomförande av direktivet.

Parallellt med detta väckte Danmark i januari 2023 en ogiltighetstalan gentemot EU-kommissionen i EU-domstolen med påstående om bristande rättslig grund och kompetens för EU att lägga fram ett EU-direktiv om minimilöner. Sverige har intervenerat i målet.

SKR fortsätter att bevaka och delta i arbetet. Arbetet sker såväl på europeisk och nationell nivå, som enskilt förbund och genom paraplyorganisationen SGI Europe.

Kontakt: Jeanette Grenfors och Anna Svanestrand

¹¹⁷ [Betänkande om genomförandet av minimilönedirektivet \(SOU 2023:36\):](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/06/sou-202336/)

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/06/sou-202336/>

Pågående översyn av det europeiska ramavtalet om distansarbete och rätten till nedkoppling

De europeiska representanterna för arbetsmarknadens parter, BusinessEurope/SMEunited, SGI Europe och Europafacket ETUC, gör för närvarande en översyn av sitt europeiska ramavtal om distansarbete från 2002¹¹⁸ och rätten till nedkoppling. Frågan om nedkoppling är ny i förhållande till det befintliga avtalet. Översynen av ramavtalet är den första av sex sakfrågor som parterna har kommit överens om att arbeta tillsammans med enligt deras gemensamma arbetsprogram för perioden 2022-2024.

Förhandlingarna fortsätter under hösten. Om parterna kommer överens avser de att be EU-kommissionen att genomföra ramavtalet genom ett EU-direktiv. SKR önskar en översyn av ramavtalet som ligger så nära 2002 års ramavtal som möjligt.

Kontakt: Jeanette Grenfors

¹¹⁸ [Europeiskt ramavtal om distansarbete](http://erc-online.eu/wp-content/uploads/2014/04/2006-01428-EN.pdf): <http://erc-online.eu/wp-content/uploads/2014/04/2006-01428-EN.pdf>

Kapitel 7 – Vård, omsorg och folkhälsa

Prioriterad fråga 2023: Värna helhetssyn i EU:s läkemedelslagstiftning

EU-kommissionen har den 26 april lagt fram det så kallade läkemedelspaketet¹¹⁹. Paketet innehåller förslag på nya regler om humanläkemedel och avser ett direktiv och en förordning.

Utvecklingen inom läkemedelsområdet går snabbt. Men den snabba utvecklingen kräver också ett modernt och långsiktigt hållbart regelverk för läkemedel. Lagstiftningen påverkar tillgången till läkemedel i Sverige, den styr i många delar även hur hälso- och sjukvården kan bedrivas och hur behandlingsmöjligheter kan göras tillgängliga.

SKR har analyserat lagförslagets konsekvenser och tagit fram ett bedömningsunderlag¹²⁰ som regionerna fått presenterat på en remisskonferens. Dialog har även genomförts med regeringskansliet och involverade myndigheter. SKR:s analys har även presenterats för assistenter till de svenska europaparlamentarikerna vid flera tillfällen.

Lagförslaget har samtidigt varit ute på remiss från regeringen under hösten. Ett samlat svar från regionerna på remissen kommer att ge regeringen ett tydligare svar på regionernas syn på lagförslaget inför kommande förhandlingar. SKR kommer att översätta remissvaret och sprida detta bland olika nätverk och samverkansgrupper för att på så sätt utöva aktivt påverkansarbete i förhandlingarna.

Kontaktperson: Maria Landgren

¹¹⁹ [EU-kommissionens läkemedelspaket](https://health.ec.europa.eu/medicinal-products/pharmaceutical-strategy-europe/reform-eu-pharmaceutical-legislation_en): https://health.ec.europa.eu/medicinal-products/pharmaceutical-strategy-europe/reform-eu-pharmaceutical-legislation_en

¹²⁰ [SKR: Kunskapsunderlag – Policy brief](#):

<https://skr.se/download/18.2f6c078f1840e44be6f3d2e9/1667209325725/8047-046-9.pdf>

EU:s insatser för antimikrobiell resistens

I samband med att förslaget om ny läkemedelslagstiftning presenterades kom även en rådsrekommendation¹²¹ för att intensifiera åtgärder avseende antibiotikaresistens, i enlighet med EU:s One Health-initiativ¹²²

2019 förklarade Världshälsoorganisationen (WHO) antimikrobiell resistens som en av de tio största globala hoten mot folkhälsan. I juli 2022 identifierade EU-kommissionen och medlemsstaterna anti-mikrobiell resistens som ett av de tre främsta prioriterade hälsohoten. I dag saknas antimikrobiella medel som kan behandla läkemedelsresistenta mikroorganismer. Det nya lagstiftningsförslaget skapar incitament för företag att satsa på att utveckla sådana läkemedel genom att ge företagen möjlighet att överföra förlängda patenträttigheter till andra och mer lönsamma läkemedel. Åtgärder och mål för återhållsam användning av antimikrobiella medel, däribland nya förpacknings- och förskrivningskrav, införs också för att antimikrobiella medel ska förbli verkningsfulla.

SKR har analyserat förslagen och är positiva till åtgärder och mål för användning av antimikrobiella medel. Förslaget om att ge företagen överförbara dataskyddskuponger (vouchers) avisas dock helt. En mer ekonomiskt förutsägbar incitamentsmodell för att möta utmaningarna med antibiotikaresistens bör användas, menar SKR.

Kontakt: Maria Landgren

EU:s hantering av covid-19-krisen

Covid-19-pandemin har under de senaste åren satt stora avtryck på arbetet inom EU¹²³. Hanteringen av pandemin och dess ekonomiska, sociala och hälsomässiga konsekvenser kom efter utbrottet 2020 att överskugga allt annat EU-samarbete.

EU och dess medlemsstater har sedan pandemin bröt ut arbetat tillsammans för att värna människors liv och hälsa. EU har vidtagit en lång rad åtgärder i syfte att begränsa smittspridningen, säkra tillgången till medicinska förnödenheter,

¹²¹ [Om EU:s insatser för antimikrobiell resistens](https://health.ec.europa.eu/antimicrobial-resistance/eu-action-antimicrobial-resistance_en): https://health.ec.europa.eu/antimicrobial-resistance/eu-action-antimicrobial-resistance_en

¹²² [Om One Health-initiativet](https://onehealthjp.eu/): <https://onehealthjp.eu/>

¹²³ [Europeiska unionens råd: Översikt och tidslinje för covid-19-pandemin](https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/coronavirus/): <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/coronavirus/>

främja forskning om behandling och vaccin, stimulera sjukvårdssamarbete mellan medlemsstaterna och bekämpa desinformation.

Stora insatser för att snabbt få fram vaccin mot coronaviruset, gjorde att ett första vaccin mot covid-19 kunde godkännas redan i slutet av december 2020 och vaccinering sedan inledas i stor skala runt om i EU:s medlemsstater.

En stor fråga var också hur den fria rörligheten inom EU skulle kunna främjas på ett smittsäkert sätt. I juni 2021 antog rådet och Europaparlamentet en tillfällig förordning om ett digitalt covidbevis¹²⁴ för information om att innehavaren är vaccinerad, har testats negativt för covid-19 eller har tillfrisknat från covid-19. Denna ettåriga förordning förlängdes sedan med ett år. I Sverige var E-hälsomyndigheten ansvarig för utfärdandet av covidbevis¹²⁵.

I maj 2023 meddelade dock WHO att covid-19 inte längre uppfyllde villkoren för att betraktas som ett internationellt akut hot mot människors hälsa. Det innebar att EU-förordningen om covidbevis inte förlängdes och att sådana covidbevis därför inte längre utfärdas sedan den 1 juli 2023.

Från och med juni 2023 utvecklar istället WHO ett globalt nätverk för digitala hälsointyg som bygger på EU:s digitala covidintygs ramverk, principer och öppna teknik. Syftet är att hjälpa till att skydda människor i hela världen från pågående och framtida hälsohot, inbegripet pandemier. EU antog i juni 2023 en rådsrekommendation¹²⁶ i vilken rådet rekommenderar medlemsstaterna att ansluta sig till WHO:s globala nätverk för digitala hälsointyg.

Som en effekt av covid-19-pandemin beslutades i mars 2021 att inrätta ett nytt och kraftigt förstärkt hälsoprogram för perioden 2021–27 ("EU för hälsa")¹²⁷.

Under 2022 avtog smittspridningen av covid-19. Smitta förekommer fortfarande, men inte på samma höga nivåer och symptomen vid sjukdom är

¹²⁴ [Europeiska unionens råd: EU:s digitala covidintyg:](https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/coronavirus/eu-digital-covid-certificate/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/coronavirus/eu-digital-covid-certificate/>

¹²⁵ [E-hälsomyndigheten om covidbevis:](https://www.ehalsomyndigheten.se/yrkesverksam/covidbevis/)

<https://www.ehalsomyndigheten.se/yrkesverksam/covidbevis/>

¹²⁶ [Rådsrekommendation: I riktning mot ett globalt digitalt hälsointyg:](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/06/27/towards-a-global-digital-health-certificate-council-adopts-recommendations/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/06/27/towards-a-global-digital-health-certificate-council-adopts-recommendations/>

¹²⁷ [Hälsoprogrammet "EU för hälsa" 2021-2027:](https://health.ec.europa.eu/funding/eu4health-programme-2021-2027-vision-healthier-european-union_sv) https://health.ec.europa.eu/funding/eu4health-programme-2021-2027-vision-healthier-european-union_sv

lindrigare. Trycket på sjukvården har minskat, tillgången på vacciner är god och i stort sett alla restriktioner har successivt tagits bort. EU-kommissionen har dock uppmanat medlemsstaterna att förbereda sig för ett läge där de senaste årens akuta åtgärder övergår i en mer långsiktig hantering av covid-19 och förberedelser för kommande kriser.

Covid-19-pandemin präglade även SKR:s och dess medlemmars arbete under åren 2020-2022 och påverkar verksamheten även under 2023. Även om EU:s befogenheter inom hälsoområdet är begränsade och ansvaret för hälso- och sjukvård i grunden ligger på medlemsstaterna, välkomnar SKR de insatser som EU har gjort för att främja europeiskt samarbete och underlätta för nationella, regionala och lokala myndigheter att bekämpa pandemin. SKR vill dock understryka att de myndigheter och institutioner som sköter verksamheten i normala fall även bör göra det i kris. Det är i den kommunala och regionala förvaltningen som kompetensen och kunskapen om de lokala förutsättningarna finns.

Kontakt: Erik Svanfeldt

En europeisk hälsounion

EU-kommissionen tog, utifrån erfarenheterna från covid-19-pandemin, i november 2020 de första stegen för att inrätta en ”europeisk hälsounion”¹²⁸. Då presenterades ett meddelande och tre förslag till förordningar som syftade till att förnya EU:s rättsliga ramverk för hälsosäkerhet, öka samordningen på EU-nivå samt stärka den roll som EU:s smittskydds- och läkemedelsmyndigheter kan spela i krisberedskap och insatser vid hälsokriser. Under detta paraply har EU-kommissionen sedan lagt in även andra initiativ: EU:s läkemedelsstrategi (2020), EU:s plan mot cancer (2021), förslaget om ett europeiskt hälsodataområde (2022) och EU:s strategi för psykisk hälsa (2023).

Hösten 2021 kom rådet och Europaparlamentet överens om att stärka läkemedelsmyndigheten EMA (European Medicines Agency)¹²⁹ och smittskyddsmyndigheten ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control)¹³⁰. I november 2022 enades sedan rådet och Europaparlamentet om en

¹²⁸ [En europeisk hälsounion](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/european-health-union_sv): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/european-health-union_sv

¹²⁹ [EMA](https://www.ema.europa.eu/en): <https://www.ema.europa.eu/en>

¹³⁰ [ECDC](https://www.ecdc.europa.eu/en): <https://www.ecdc.europa.eu/en>

ny förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa¹³¹, som syftar till att stärka EU:s beredskap och övervakning samt förbättra inrapporteringen av data. Den nya lagstiftningen ger dessutom möjlighet att utlysa ett EU-omfattande hälsonödläge och därigenom intensifiera samordning och utveckling, lagring och upphandling av produkter som behövs i krisen.

Inom ramen för det initiativ som togs i november 2020, presenterade EU-kommissionen också huvuddragen för en framtida ny EU-myndighet för beredskap och insatser vid hälsokriser: HERA¹³². I september 2021 beslutades att HERA skulle bli en intern avdelning inom EU-kommissionen. Därigenom kunde HERA vara i drift redan i början av 2022.

SKR är positiv till europeiskt och globalt samarbete för att bekämpa covid-19 och andra allvarliga hälsohot. Samarbetet måste dock ske med beaktande av subsidiaritetsprincipen och medlemsstaternas huvudansvar för såväl hälso- och sjukvård, socialtjänst och folkhälsoarbete som katastrofhantering. EU:s arbete bör inriktas på att stödja medlemsstaterna och deras lokala och regionala myndigheter. SKR ställer sig huvudsakligen positiv till ECDC:s och EMA:s förstärkta roller och till HERA så länge som ovan nämnda ansvarsfördelning respekteras.

Kontakt: Erik Svanfeldt

Prioriterad fråga 2023: Ett europeiskt hälsodataområde

EU-kommissionen presenterade i maj 2022 ett förslag till förordning om ett europeiskt hälsodataområde (European Health Data Space, EHDS)¹³³. Att skapa ett sådant dataområde ligger i linje med EU:s datastrategi¹³⁴, och knyter an till en av EU-kommissionens sex prioriteringar för 2019-2024¹³⁵ om ett Europa rustat för den digitala tidsåldern.

¹³¹ [Ny förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2371): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2371>

¹³² [HERA](https://health.ec.europa.eu/health-emergency-preparedness-and-response-hera_en): https://health.ec.europa.eu/health-emergency-preparedness-and-response-hera_en

¹³³ [EU-kommissionen: Ett europeiskt hälsodataområde](https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_sv): https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_sv

¹³⁴ [EU:s datastrategi](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_sv): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_sv

Syftet med förslaget är att göra det lättare att både dela och få tillgång till olika typer av uppgifter, till exempel elektroniska patientjournaler och data från patientregister – både inom själva vården (primäranvändning) och för forskare och beslutsfattare (sekundäranvändning). En ambition är att patientöversikter, e-recept, bilddiagnostik, bildrapporter, laboratorie-resultat och utskrivningsanteckningar ska utfärdas i ett gemensamt europeiskt format som accepteras av alla medlemsstater. Medborgarna ska även kunna lägga till information, rätta felaktiga uppgifter, begränsa återkomster för andra och få information om hur uppgifter används och för vad. En utveckling inom hälsodataområdet ska gynna såväl patienträrligheten som en inre marknad för digitala vårdtjänster och vårdprodukter, och leda till enhetliga regler för användning av hälsodata.

EU-kommissionens förslag förhandlas nu i rådet och i Europaparlamentet. Inför detta skickade Socialdepartementet förslaget på bred remiss under sommaren 2022 för att få inspel till den svenska förhandlingspositionen. SKR inkom med ett yttrande¹³⁶ i augusti 2022.

SKR ställer sig positiva till den övergripande ambitionen med förslaget, men markerar tydligt att förslaget är väl långtgående och i flera delar överskrider EU:s befogenheter. Det gäller framför allt förslagen kopplade till primäranvändningen av hälsodata. Den icke gränsöverskridande hälso- och sjukvården är och bör förbli en nationell angelägenhet. Förslaget bör däremot ses som en tydlig signal att se över befintlig nationell lagstiftning för att möjliggöra en mer ändamålsenlig hantering av hälsodata.

Vidare lyfter SKR fram behovet av att från EU-nivå få förtydliganden och kompletteringar i flera delar för att möjliggöra en fördjupad konsekvensanalys. Det går dock redan i nuläget att konstatera att ett genomförande av förslaget till förordning skulle ha långtgående konsekvenser för svensk hälso- och sjukvård och huvudmännens, det vill säga kommuners och regioners, möjligheter till prioriteringar och investeringar.

¹³⁶ [SKR:s yttrande angående över EU-kommissionens förslag till förordning för ett europeiskt hälsodataområde:](https://www.regeringen.se/contentassets/3ed75b5c5f824d029a9d7f0c2ab814c7/sveriges-kommuner-och-regioner.pdf)

<https://www.regeringen.se/contentassets/3ed75b5c5f824d029a9d7f0c2ab814c7/sveriges-kommuner-och-regioner.pdf>

SKR har under våren haft en nära dialog med socialdepartementet avseende processen och arbetets gång. Förbundet har även försett de svenska europaparlamentarikerna med underlag och arbetat genom Europeiska regionkommittén.

Kontakt: Petra Hasselqvist

Utvärdering av de europeiska referensnätverken för högspecialiserad vård

EU-kommissionen inrättade våren 2017 så kallade europeiska referensnätverk (ERN)¹³⁷ för vårdgivare. De initierades utifrån 2011 års direktiv om patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård. Syftet är att ERN ska dela kunskap och kompetens inom EU för att förbättra diagnos och behandling av sällsynta och komplexa sjukdomstillstånd.

Nätverken består av specialister som håller virtuella paneldiskussioner om patientfall, samverkar inom forskning, utbyter information och expertis med varandra samt hjälper patienternas läkare att ställa rätt diagnos eller välja lämplig behandling.

EU-kommissionen genomförde under 2021 ett samråd för att inhämta synpunkter från medborgare, organisationer och andra intressenter på EU:s patienträttigheter och ERN. Därefter presenterades en rapport med slutsatser av utvärderingen och åtgärder för att förbättra genomförandet av direktivet. I rapporten konstateras bland annat att direktivet har fungerat som drivkraft för patienträttigheter, men att medvetenheten om dessa fortfarande är låg.

Andra frågor som framkommit i utvärderingar av ERN är att de har lyckats öka samverkan mellan medlemsstaterna genom att utbyta expertkunskap. Förbättringsområden som har identifierats är att öka antalet områden samt minska den administrativa bördan och få med fler medlemsstater i fler nätverk.

I december 2022 inledde EU-kommissionen en ny utvärdering¹³⁸ av de europeiska referensnätverken i syfte att lära sig mer om arbetet i den nuvarande strukturen och förbättra det befintliga systemet. Utvärderingen kommer också

¹³⁷ [EU-kommissionen om ERN](https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks_en): https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks_en

¹³⁸ [EU-kommissionens senaste utvärdering av ERN](https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks/overview/evaluation-european-reference-networks_en): https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks/overview/evaluation-european-reference-networks_en

att identifiera lärdomar som dragits och områden som kan förbättras. Utvärderingen är planerad att bli klar under hösten 2023.

I Sverige finns en nationell samordnare för ERN och expertteam för att bidra till arbetet med kunskapsspridning inom Sverige. SKR är positiva till ERN, liksom annan gränsöverskridande hälso- och sjukvårdssamarbete, under förutsättning att det sker inom ramen för medlemsstaternas självbestämmanderätt.

Kontakt: Emma Everitt

Förslag till ny förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung

EU-kommissionen presenterade i juli 2022 ett förslag till förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung (SoHO) avsedda för användning på människor.¹³⁹

Förslaget föreslås ersätta två befintliga EU-direktiv. Motivet som EU kommissionen anger till den föreslagna förändringen är att främja gränsöverskridande utbyte av humanmaterial samt skapa möjlighet till en mer flexibel anpassning till den vetenskapliga, tekniska och epidemiologiska utvecklingen.

SKR har yttrat sig¹⁴⁰ på en remiss från Socialdepartementet över EU-kommissionens förslag. Där framförde förbundet att förslaget innebär långtgående konsekvenser för svensk hälso- och sjukvård och huvudmännens möjligheter till prioriteringar och investeringar då den administrativa bördan blir mycket omfattande.

SKR saknar vidare ett tydligt motiv för den föreslagna konstruktionen i den omfattande förändring som föreslås. De negativa konsekvenserna som blir av

¹³⁹ [EU-kommissionens förslag till ny förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung avsedda för användning på människor:](https://health.ec.europa.eu/publications/com2022-338-final_en)

https://health.ec.europa.eu/publications/com2022-338-final_en

¹⁴⁰ [SKR:s remissvar:](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarochbeslutstyrelsen/handlingar/franskr/eukommissionensforslagtillforordningomkvalitetsochsakerhetsstandarderforamnenavmanskligtursprungavseddaforanvandningpamanniskor.67711.htm)

<https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarochbeslutstyrelsen/handlingar/franskr/eukommissionensforslagtillforordningomkvalitetsochsakerhetsstandarderforamnenavmanskligtursprungavseddaforanvandningpamanniskor.67711.htm>

det nuvarande förslaget uppväger inte den nytta som förslaget skulle innebära, menar SKR.

I Sverige finns sedan länge effektiva kvalitetssystem för hantering av säkerheten för ämnen av mänsklig vävnad. I den uppföljning som sker av avvikelser konstateras inga brister som föranleder en så omfattande revidering av regelverket som föreslås. Konsekvensen av förslaget blir i stället mycket stora administrativa pålagor för berörda verksamheter.

SKR anser att förslaget borde dras tillbaka och omarbetas och läggas fram i en mer begränsad omfattning och då som direktiv för att på sätt ge större möjligheter att anpassas utifrån de enskilda medlemsstaternas förutsättningar.

Förslaget till ny förordning behandlas nu i Europaparlamentet och rådet.

Kontakt: Ulrika Vestin

Förslag att förlänga övergångsperioden för införandet av förordningen om medicintekniska produkter

Rådet och Europaparlamentet beslutade i mars 2023 om ändring av de medicintekniska förordningarna¹⁴¹ (EU) 2017/745 och (EU) 2017/746 vad gäller övergångsbestämmelser för vissa medicintekniska produkter och medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik.

Skälet till detta beslut är att EU vill undvika risk för kommande bristsituationer av medicintekniska produkter på marknaden. Tillgången på anmälda organ som ska bedöma produkter är fortfarande reell. De förlängda övergångstiderna har som syfte att möjliggöra att tillverkare ska hinna ansöka om bedömning hos ett anmält organ. Hur lång förlängningen av övergångsbestämmelser blir beror på vilken riskklass en enskild produkt tillhör. Produkter med de högre riskklasserna ska anpassas till MDR senast december 2027 medan produkter med mellan och lägre risk ska följa MDR senast december 2028.

Kontakt: Sofia Medin och Pål Resare

¹⁴¹ [SKR om nytt medicintekniskt ramverk:](https://skr.se/skr/halsasjukvard/vardochbehandling/medicintekniksamordningochstod/nyttmedicin/tekniskregelverk.32084.html)

<https://skr.se/skr/halsasjukvard/vardochbehandling/medicintekniksamordningochstod/nyttmedicin/tekniskregelverk.32084.html>

EU:s plan för cancerbekämpning

EU:s nya strategi för att bekämpa cancer, ”Europe’s Beating Cancer Plan”¹⁴², lanserades av EU-kommissionen 2021. Cancer ses som ett av de största hoten mot folkhälsan och kampen mot sjukdomen är således en av EU-kommissionens folkhälsoprioriteringar. Strategin omfattar alla faser och aspekter av cancer och syftar till att ta itu med hela sjukdomsförloppet - från förebyggande, tidig upptäckt, diagnos och behandling, till livskvalitet för cancerpatienter och överlevande. Planen bygger på tio så kallade flaggskeppsinitiativ och flera kompletterande åtgärder, många med fokus på förebyggande arbete.

Det råder bred enighet om vikten av att cancerplanen ska bidra till att uppnå en mer jämlik och tillgänglig cancervård i samtliga medlemsstater samt angripa olikheter i cancerförekomst och canceröverlevnad. SKR delar EU-kommissionens problembeskrivningar och har tillsammans med Regionala cancercentrum i samverkan (RCC) bidragit med synpunkter på cancerplanen.

I Sverige har Socialstyrelsen fått i uppdrag att samordna det nationella arbetet med att genomföra EU:s cancerplan.

I december 2022 publicerades nya förslag om rekommendationer av cancerscreening¹⁴³. Rekommendationerna breddas nu till att omfatta fler sorters cancer. Sverige har redan kommit en bra bit på vägen gällande screening för samtliga diagnoser där det finns nationella rekommendationer.

Ett flertal så kallade ”Joint actions” har påbörjats där RCC/SKR deltar som ”affiliated entity” med Socialstyrelsen respektive Folkhälsomyndigheten som ”competent authority” för Sverige.

Kontakt: Helena Brändström

¹⁴² [EU:s strategi för att bekämpa cancer](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-waylife/european-health-union/cancer-plan-europe_sv): https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-waylife/european-health-union/cancer-plan-europe_sv

¹⁴³ [Rådets uppdaterade rekommendation om cancerscreening](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2022/12/09/council-updates-its-recommendation-to-screen-for-cancer/):

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2022/12/09/council-updates-its-recommendation-to-screen-for-cancer/>

EU:s tobakslagstiftning och rådsrekommendationer

EU:s politik och initiativ för tobakskontroll¹⁴⁴ har bidragit till en minskning av tobakskonsumtionen på den allmänna befolkningsnivån, men framstegen har inte varit lika för alla befolkningsgrupper. Rådets rekommendation från 2009 stärkte samarbetet om tobakskontroll inom EU, liksom lagstiftningen om rökfria miljöer inom offentliga utrymmen som har minskat exponeringen av andras tobaksrök på till exempel arbetsplatser och serveringar.

Den snabba ökningen av nya produkter, exempelvis e-cigarett och den senaste tekniska utvecklingen, gör att EU-kommissionen, inom ramen för en översyn av EU:s tobakslagstiftning, just nu utvärderar EU:s regler för tobakskontroll.

Ett öppet samråd om 2009 års rådsrekommendationer avslutades i maj 2023. Översynen av EU:s tobakslagstiftning inklusive förslag till reviderade rådsrekommendationer om rökfria miljöer förväntas komma under hösten 2023.

Aktuella frågor inom tobaksområdet är tobaksproduktdirektivet, tobaksskattedirektivet, spårbarhet och reglerna för gränsöverskridande handel med tobaksvaror. Det handlar också om frågor som neutrala reklamfria tobaksförpackningar, ett totalförbud mot smaktillsatser, att utvidga beskattningen till nya tobaksprodukter, vitt snus och hur man bör tackla marknadsföring och sponsring på internet och i sociala medier.

Handlingsplanen ”Beating Cancer Plan” (se separat kapitel ovan) omfattar också rökning och vikten av att främja hälsosamma levnadsvanor. Med handlingsplanen ska EU minska tobaksanvändningen från dagens 25 procent till mindre än fem procent. I arbetet med att minska tobaksanvändningen bland befintliga konsumenter och förhindra att ungdomar brukar, är det viktigt att ta hänsyn till sårbarheter och ojämlikheter i olika grupper av befolkningen.

I ett EU-perspektiv ligger Sverige bra till, men det finns arbete att göra. En stor del av det praktiska tobaksförebyggande arbetet utförs av kommuner och regioner.

Kontakt: Filippa Myrbäck

¹⁴⁴ [EU:s åtgärder på området tobakskontroll](https://health.ec.europa.eu/tobacco/overview_en): https://health.ec.europa.eu/tobacco/overview_en

Ny övergripande strategi för psykisk hälsa inom EU

I sitt tal om tillståndet i unionen i september 2022 efterlyste EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen ett nytt initiativ för psykisk hälsa. I juni presenterade EU-kommissionen därför en övergripande strategi¹⁴⁵ för psykisk hälsa. Strategin uppmanar nationella och regionala aktörer, hälsosektorer och övriga politiska sektorer samt relevanta intressenter, det vill säga allt från patientorganisationer och organisationer i det civila samhället till den akademiska världen och företagsvärlden, att samarbeta.

Strategin utgår från behovet av politik på områden som utbildning, ungdomsfrågor, konst och kultur, miljö, sysselsättning, sammanhållning, forskning och innovation, socialt skydd, hållbar stadsutveckling och den digitala världen, för att förbättra den psykiska hälsan och stödja den psykiska resiliensen. Hinder för god psykisk hälsa kan inte undanröjas enbart inom hälso- och sjukvårdssystemet.

Syftet är att införa verktyg för att driva på förändringar, även på global nivå, stärka befintliga strukturer och övervaka åtgärder. Strategin kommer att stödja medlemsstaterna i deras ansträngningar att uppnå WHO:s mål för icke-smittsamma sjukdomar senast 2025 och målen för hållbar utveckling senast 2030, bland annat när det gäller psykisk hälsa.

Med en total finansiering på 1,23 miljarder euro från olika finansieringsinstrument¹⁴⁶ får psykisk hälsa nu lika höga prioritering som fysisk hälsa.

Kontakt: Fredrik Lindencrona

EU-intyg för personer med funktionsnedsättning

Det bor cirka 90 miljoner personer i EU som har en funktionsnedsättning. För närvarande erkänns inte funktionsnedsättning på samma sätt i alla medlemsstater, vilket begränsar förutsättningarna att resa och röra sig som andra i unionen. EU-kommissionen har därför presenterat ett förslag till

¹⁴⁵ [EU:s nya strategi för psykisk hälsa](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0298): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0298>

¹⁴⁶ [Finansieringsmöjligheter inom den nya strategin](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/eu4h-2023-pj-03): <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/eu4h-2023-pj-03>

direktiv¹⁴⁷ om att införa ett europeiskt intyg om funktionsnedsättning och ett europeiskt parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning. Intyget ska garantera att personer med funktionsnedsättning får samma tillgång överallt i EU till kultur, fritidsaktiviteter, idrott och transport.

EU-kommissionens förslag tar sin utgångspunkt i att åtta medlemsstater redan har infört intyget som ett frivilligt system för ömsesidigt erkännande av funktionsnedsättning och vissa förmåner.

Förslaget förhandlas nu i Europaparlamentet och ministerrådet och när de har antagit direktivet ska det införlivas i nationell lagstiftning.

SKR deltog i det samråd om intyget och dess införande som EU-kommissionen genomförde under våren 2023. SKR ställer sig liksom brukarrörelsen i grunden positiv till förslaget, men förbundet ser också att det finns en hel del utmaningar vad gäller administration och bedömningar. I dag ser det inte bara olika ut i olika medlemsstater vad gäller definitionen av funktionsnedsättning, utan det finns också olika riktlinjer inom Sverige.

Kontakt: Anna Thomsson

¹⁴⁷ [Förslag till direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b0b5d91c-4d64-11ee-9220-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF): https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b0b5d91c-4d64-11ee-9220-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF

Kapitel 8 – Inre marknad och konkurrensfrågor

Översyn av statsstödsregler- och riktlinjer

EU:s regler för statligt stöd är strategiskt viktiga på många konkurrensutsatta områden eftersom de har betydelse för de rättsliga förutsättningarna för finansiering med offentliga medel för vissa verksamheter på kommunal och regional nivå. EU:s regelverk syftar främst till att bevaka intresset av konkurrensneutralitet, men innehåller också skyddsregler för det som är av allmänt intresse. På de många områden i kommuner och regioner där privata aktörer verkar parallellt med den offentliga verksamheten har EU-rättens statsstödsregler särskild tyngd.

Fördragens regler för statligt stöd vilar på grundtanken att offentliga medel inte ska användas så att de snedvrider en marknads funktionssätt. Statligt stöd – det vill säga tillskott av offentliga medel, från staten, en kommun eller en region, som ges till en ekonomisk verksamhet – är därför bara tillåtet om det förhandsanmälts och kan godkännas eller om stödet kan lämnas med stöd av ett undantag. Tillämpningen är tekniskt komplicerad.

För att motverka dessa risker och för att allmänt bidra till förenkling har EU-kommissionen bedrivit ett brett moderniseringsarbete som kallas State Aid Modernisation (SAM)¹⁴⁸. Ett verktyg för förenkling inom SAM är att utveckla reglerna om gruppundantag. Så kan det klargöras vilka stöd som inte behöver anmälas på förhand, förutsatt att de ges enligt de kriterier som beskrivs inom respektive undantag.

I reglerna för statligt stöd ligger även tydliga krav på uppföljning och utvärdering av reglernas tillämpning enligt en långsiktig plan. En sådan gransknings- och uppföljningsperiod av reglernas ändamålsenlighet är nu på väg att avslutas. Det har inneburit att EU-kommissionen systematiskt bearbetat behovet av att skruva på reglerna för att möta de utmaningar som följer i spåren av samhällsutvecklingen i allmänhet och EU-kommissionens politiska

¹⁴⁸ [EU-kommissionen om "State Aid Modernisation" \(SAM\): https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/modernisation_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/modernisation_en)

prioriteringar. Behovet av att återstarta den europeiska ekonomin i kölvattnet av pandemin har också återspeglats i arbetet.

SKR bedriver ett långsiktigt arbete för att bygga kunskap om hur reglerna för statligt stöd påverkar organisations- och finansierings-förutsättningarna för verksamhet i egen regi. Det görs bland annat inom ramen för arbetet i CEMR och SGI Europe samt gentemot Regeringskansliet.

Kontakt: Helena Linde

Inre marknaden och statligt stöd

I EUF-fördraget (fördraget om Europeiska unionens funktionssätt) finns de grundläggande förutsättningarna för statligt stöd. Tillämpningen utvecklas av EU-kommissionens inom ramen för det mandat som följer av fördraget. I linje därmed ses regelverket över med jämna mellanrum och tillämpningen utvecklas i meddelanden och förordningar för att uppnå följsamhet mot EU:s politiska prioriteringar.

Den senaste moderniseringen av statsstödsregler som har genomförts på EU-nivå har ställt tydliga krav på den lokala och regionala nivån.¹⁴⁹ Det är utan tvekan så att reglerna om offentlig stödgivning har ett skarpare genomslag för lokalt och regionalt beslutsfattande. Exempelvis ställs numera tydliga krav på transparens, former för offentliggörande, årlig rapportering och registerföring av stöd. Kommuner och regioner behöver numera tydligare redovisa sina överväganden kring varför vissa finansieringsåtgärder vidtas och på vilken grund de är förenliga med EU:s regler om statligt stöd. När det gäller investeringar i infrastruktur och konkurrensmässiga förutsättningar för exempelvis luftfarten spelar tillämpningen en central roll. Detsamma gäller tillämpningen av EU:s rättsliga regelverk för det som är av allmänt intresse.

Flera viktiga regler på EU-nivå har tidsbegränsad giltighet. Det gäller bland annat förordningarna om förutsättningarna för gruppundantag och så kallade de minimis-stöd. Som ett led i det sedan lång tid planerade översynsarbetet har

¹⁴⁹ [EU-kommissionens översikt över statsstödsåtgärder:](https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/timeline_table_SA_final.pdf)

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/timeline_table_SA_final.pdf

EU-kommissionen bjudit in till flera och breda samråd kring reglerna för statligt stöd.

Covid-19-pandemin gjorde det dock nödvändigt att anpassa översynsarbetet vilket inneburit att giltigheten av vissa regler har förlängts och vissa riktade förändringar har snabbt antagits för att mildra krisens ekonomiska och finansiella effekter. Det sistnämnda regelverket går under benämningen ”Temporary Framework”¹⁵⁰ – vars giltighetstid förlängts i flera omgångar.

Kontakt: Helena Linde

Tillfällig krisreglering med anledning av Rysslands invasion av Ukraina

EU-kommissionen har även antagit en tillfällig krisram för att göra det möjligt för medlemsstaterna att stödja ekonomin på grund av konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina. Den tillfälliga krisramen kompletterar den befintliga verktygslådan för statligt stöd med många andra möjligheter som redan finns tillgängliga för medlemsstaterna. Det handlar till exempel om åtgärder som ger kompensation till företag för skador som direkt lidit på grund av exceptionella omständigheter, och åtgärder som beskrivs i EU-kommissionens meddelanden om utvecklingen på energimarknaden.

Fram till den 31 december 2023 gör den tillfälliga kris- och övergångsramen det möjligt för medlemsstaterna att dämpa de ekonomiska konsekvenserna av Rysslands aggression mot Ukraina genom att:

- Bevilja begränsade mängder stöd till företag som drabbats av den nuvarande krisen
- Säkerställa att tillräcklig likviditet förblir tillgänglig för företag
- Kompensera företag för de extra kostnader som uppstår på grund av exceptionellt höga gas- och elpriser
- Stimulera ytterligare minskning av elförbrukningen.

Fram till den 31 december 2025 får medlemsstaterna bevilja stöd för att främja övergången till en netto-nollekonomi. Således kan stöd beviljas för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi, lagring och förnybar värme som är relevant för

¹⁵⁰ [EU-kommissionen: State Aid Temporary Framework](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/coronavirus/temporary-framework_sv); https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/coronavirus/temporary-framework_sv

REPowerEU och minska koldioxidutsläppen i industriella produktionsprocesser. Dessutom ges investeringsstöd för tillverkning av strategisk utrustning, det vill säga batterier, solpaneler, vindkraftverk, värmepumpar, elektrolysörer och användning och lagring av kolavskiljning samt för produktion av nyckelkomponenter och för produktion och återvinning av relaterade kritiska råvaror.

EU-kommissionen tillämpar bestämmelserna i ramverket för tillfällig kris och övergång som antogs den 9 mars 2023 på alla åtgärder som anmälts från och med den 9 mars 2023, såväl som på åtgärder som anmälts före detta datum. Meddelandet av den 9 mars 2023 ersätter tidigare beslut¹⁵¹.

Kontakt: Helena Linde

Översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen

EU-kommissionen har den 9 mars 2023 godkänt ändringar av den allmänna gruppundantagsförordningen, förkortat GBER¹⁵². Syftet är att ytterligare underlätta, förenkla och påskynda stödet till EU:s gröna och digitala omställning. Ändringarna ska göra det lättare för medlemsstaterna att ge stöd i linje med EU:s industriplan för den gröna given. Det formella antagandet av ändringarna av GBER sker inom kort.

Översynsarbetet har tagit sikte på ett antal frågor av strategisk betydelse, såsom regional utveckling, bredbandsutbyggnad, hållbart byggande och möjligheterna att göra satsningar för laddningsinfrastrukturen. Även när det gäller järnvägssektorn förutses utvidgning av möjligheten att tillämpa gruppundantag. Parallellt med arbetet pågår ett motsvarande riktlinjearbete inom nämnda områden.

SKR har ställt sig bakom den allmänna inriktningen i arbetet eftersom de stöd som omfattas kan genomföras utan förhandsanmälan. Det bör kunna bidra till en snabbare process för relevanta stödåtgärder.

¹⁵¹ [Europeiska unionens råd: Pressmeddelande om ett tionde sanktionspaket:](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/02/25/one-year-of-russia-s-full-scale-invasion-and-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-its-10th-package-of-economic-and-individual-sanctions/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/02/25/one-year-of-russia-s-full-scale-invasion-and-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-its-10th-package-of-economic-and-individual-sanctions/>

¹⁵² [EUR-Lex: Allmän gruppundantagsförordning:](https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html) <https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html>

SKR har också en allmänt positiv inställning till de föreslagna förändringar om stöd till energieffektivisering och renovering. Det skulle kunna skapa en möjlighet att sänka trösklarna för lönsamma investeringar som annars inte skulle komma till stånd och samtidigt kunna bidra till mer långtgående energieffektiviseringsåtgärder. SKR vill dock betona behovet av att se över regelverkets utformning på detaljnivå. Regelverket, både nationellt och på EU-nivå, måste utformas teknikneutralt.

Materiella ändringar i GBER tar sikte på den grundprincip som hårt begränsar utrymmet att ge stöd till företag i svårigheter. Här införs vissa lättnader som ger ett något större utrymme att för en begränsad tid under och efter krisen ge stöd till företag som hamnat i svårigheter just på grund av coronapandemin. Det gäller bland annat företag som har fått regionala investeringsstöd under GBER. Dessa företag har gjort åtaganden exempelvis när det gäller lokalisering av arbetskraft – det vill säga har ett företag fått stöd för verksamhet med viss lokalisering har stödmottagaren också åtagit sig att inte flytta verksamheten. Krisen har i många fall gjort det omöjligt att upprätthålla den typen av åtaganden. För att mildra effekterna och klara krisen har därför vissa riktade och tidsbegränsade lättnader redan antagits.

Kontakt: Helena Linde

Statligt stöd till biogas och biogasol

Europeiska unionens tribunal har i en dom¹⁵³ rörande skattebefrielse för biogas och biogasol ogiltigförklarat Sveriges godkända stödordningar. Domen har stora konsekvenser och innebär för närvarande i korthet att Skatteverket inte kan medge skattebefrielse för biogas och biogasol innan förutsättningarna för stöd har retts ut. De bakomliggande rättsfrågorna är mycket komplexa.

Regeringen arbetar aktivt med att lösa situationen och utvecklingen bevakas intensivt av SKR.

Kontakt: Helena Linde

¹⁵³ [Domen ”Landvärme gentemot EU-kommissionen” \(mål T-626/20\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:62020TJ0626&from=EN): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:62020TJ0626&from=EN>

Nya EU-riktlinjer för statligt stöd till bredbandsnät

Statsstöd ska kunna ges för utbyggnad av bredband och 5G-mobilnät i områden där privata aktörer inte investerar, enligt de nya EU-riktlinjerna¹⁵⁴ för statligt stöd till bredbandsnätet.

I december 2022 antog EU-kommissionen ett omarbetat meddelande om statligt stöd till bredbandsnät (nedan kallade bredbandsriktlinjerna). I de reviderade bredbandsriktlinjerna fastställs utifrån vilka EU-kommissionen kommer att bedöma medlemsstaternas statliga stödåtgärder för att utbyggnad och användning av bredbandsnät. De uppdaterade riktlinjerna ska återspegla den tekniska, regleringsmässiga och marknadsmässiga utvecklingen på området. Detta innebär bland annat att undantag från statsstödsreglerna kommer att kunna göras för bland annat investeringar i bredbandsutbyggnad i områden där marknaden inte kommer bygga ut nätet med tillräcklig hastighet. Detta gäller även för stöd till 5G-mobilnät där investeringen annars inte skulle ha gjorts av privata operatörer och inte garanteras genom andra åtgärder.

Vidare ska de nya riktlinjerna också bidra till EU:s strategiska mål att säkerställa gigabitkonnektivitet för alla och 5G-täckning överallt före 2030, samt EU:s nya digitaliseringsstrategi ”Europas digitala decennium”¹⁵⁵.

De reviderade bredbandsriktlinjerna trädde i kraft i januari 2023.

Kontakt: Helena Linde

¹⁵⁴ [Meddelande om reviderade regler för statligt stöd till bredbandsnät](https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/news/commission-adopts-revised-state-aid-rules-broadband-networks): <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/news/commission-adopts-revised-state-aid-rules-broadband-networks>

¹⁵⁵ [EU-kommissionen: Europas digitala årtionde](https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/europes-digital-decade): <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/europes-digital-decade>

Kapitel 9 – Migration och integration

Prioriterad fråga 2023: Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

2020 presenterade EU-kommissionen ett förslag på en ny asyl- och migrationspolitik, den så kallade asyl- och migrationspakten. Under det svenska EU-ordförandeskapet våren 2023 fanns förhandlingarna om de olika rättsakterna på migrationsområdet på dagordningen.

Mottagandet av asylsökande och integrationen av nyanlända sker inte på en abstrakt nationell nivå utan lokalt. Det är därför viktigt att lokala och regionala myndigheter beaktas när beslut fattas gällande målgruppen, och att kommuner och regioner tillförs tillräckliga resurser för att bedriva ett framgångsrikt arbete på området.

EU:s gemensamma asyl- och migrationspakt

Under det svenska ordförandeskapet har EU:s medlemsstater lyckats enas¹⁵⁶ om hur delar av unionens nya asyl- och migrationsregler bör se ut. Det gäller två av de mest centrala rättsakterna som det under lång tid har varit svårt att komma överens om; i vilket land en asylansökan ska prövas samt hur övriga medlemsstater ska kunna stötta de medlemsstater med yttre gräns som nu får ett större åtagande.

Den nya överenskommelsen innebär liksom tidigare att en asylansökan ska prövas i den medlemsstat den asylsökande först anländer till, men det nya är att en flexibel solidaritet införs. Den innebär att övriga medlemsstater kan bistå de länder som har ett högt mottagande med omfördelning, finansiellt bidrag eller kapacitetshöjande åtgärder. Om ett land däremot har ett oproportionerligt högt mottagande ska en obligatorisk solidaritet införas som innebär att alla

¹⁵⁶ [Pressmeddelande från rådet om den nya överenskommelsen](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/06/08/migration-policy-council-reaches-agreement-on-key-asylum-and-migration-laws/):

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/06/08/migration-policy-council-reaches-agreement-on-key-asylum-and-migration-laws/>

medlemsstater måste bidra antingen genom att ta emot asylsökande eller betala 20 000 euro för vare migrant man inte tar emot.

Ett nytt gränsförfarande ska dessutom införas som innebär ett snabbare förfarande av asylprövningen redan vid yttre gräns. Prövningen, som ska äga rum i närheten av yttre gräns, innebär en begränsning av rörelsefriheten för den enskilde till dess att ansökan är avgjord. Detta gäller personer som kommer från länder med en lägre beviljandegrad än 20 procent, men även personer som utgör en risk för nationell säkerhet eller personer som lämnat falsk information. Syftet med det nya gränsförfarandet är att få färre personer som saknar asylskäl att komma till EU samt att underlätta för återvändande av de personer som fått avslag på sin asylansökan. Ensamkommande barn ska undantas från detta förfarande.

Inte alla medlemsstater ställde sig bakom detta, Polen och Ungern röstade mot medan Bulgarien, Malta, Litauen och Slovakien lade ned sina röster. Nu återstår förhandlingar med Europaparlamentet.

Kontakt: Lotta Dahlerus

Massflyktsdirektivet

Personer som flyr från kriget i Ukraina omfattas av det så kallade massflyktsdirektivet. Det innebär att de beviljas uppehållstillstånd och arbetstillstånd i en av EU:s medlemsstater under en begränsad tid, till att börja med under ett år. På EU-kommissionens inrådan har massflyktsdirektivet förlängts till den 4 mars 2024. Det kan dock bli så att EU-kommissionen föreslår att det förlängs ytterligare ett år, till den 4 mars 2025.

I slutet av juni 2023 fanns drygt 4 miljoner personer från Ukraina registrerade för tillfälligt skydd i EU, varav drygt 39 000 av dem i Sverige. De medlemsstater som har tagit emot flest flyktingar från Ukraina är Tyskland med drygt 1,1 miljoner (28 procent av det totala antalet) följt av Polen som har tagit emot drygt 975 000 personer (24 procent av det totala antalet)¹⁵⁷.

Kontakt: Lotta Dahlerus

¹⁵⁷ [Fördelningen av personer som omfattas av massflyktsdirektivet i samtliga medlemsstater:](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230809-1)
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230809-1>

Kapitel 10 – Utbildning och kultur

Rådsrekommendationer om vägar till framgångsrik skolgång

I juli 2022 presenterade EU-kommissionen ett utkast till rådsrekommendation som syftar till att främja bättre skolresultat bland alla unga i EU genom att hjälpa eleverna att nå en baskunskapsnivå i grundläggande färdigheter (läsning, matematik och naturvetenskap), minska antalet elever med bara grundskoleutbildning och att uppmuntra eleverna att slutföra en gymnasieutbildning. Rekommendationen om vägar till en framgångsrik skolgång antogs i november 2022 av rådet (medlemsstaternas utbildningsministrar)¹⁵⁸.

Av rekommendationen framgår bland annat att medlemsstaterna senast 2025 ombeds utveckla eller stärka en strategi för framgångsrik skolgång för att minska effekterna av socioekonomiska faktorer på utbildningsresultaten. Medlemsstaterna uppmanas att verka för inkludering i utbildning och för att minska tidiga skolavhopp. Välmående inom utbildning bör särskilt uppmärksammas som en framgångsfaktor. Vikten av elevinflytande och insatser för att förebygga och motverka mobbning lyfts också fram.

SKR anser att det är av största vikt att utbildningen i svensk skola är av hög kvalitet och att alla elever ges förutsättningar att nå målen med utbildningen. Inom ramen för projektet ”Fullföljd utbildning” har SKR under många år på olika sätt arbetat med att minska avhoppet i skolan. En del av detta arbete har genomförts inom ramen för en överenskommelse med regeringen.

Överenskommelsen med regeringen är nu slutförd men SKR arbetar vidare med ”Fullföljd utbildning” genom ett utvecklingsprogram för kommuner som vill utveckla sitt förebyggande arbete och ge fler unga möjlighet att bli behöriga till gymnasiet och fullfölja sin utbildning där. Projektet finansieras av Europeiska Socialfonden (ESF) och pågår 2023–2026.

¹⁵⁸ [Rådsrekommendationen om vägar till en framgångsrik skolgång](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022H1209(01)&from=EN): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022H1209\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022H1209(01)&from=EN)

Mot bland annat bakgrund av de negativa effekterna av pandemin ser SKR även behov av fortsatta insatser på såväl nationell som lokal nivå när det gäller elevers språkutveckling och matematiska förmåga.

Kontakt: Annika Agélii Genlott

Rådsrekommendationer om att stödja välbefinnande i digital utbildning

Det tjeckiska EU-ordförandeskapet tog sommaren 2022 fram rådslutsatser om välmående inom digital utbildning¹⁵⁹. Bakgrunden är bland annat den utökade användningen av distansutbildning under pandemin. Rekommendationen antogs i november 2022.

Av rekommendationen framgår bland annat att medlemsstaterna ombeds betona stärkandet av välmående vid utformandet av policys och strategier för digital utbildning. Det handlar också om att främja utformandet av läroprocesser med hänsyn till dessas påverkan på välmående och att stärka medvetenheten om vikten av balanserad skärmtid bland elever, studenter och utbildare.

SKR ser positivt på digitaliseringens möjligheter inom utbildningen, men ser även att huvudmän och skolor behöver vara uppmärksamma på och motverka negativa effekter av digitaliseringen, exempelvis nätmobbning.

SKR har genom regeringsöverenskommelsen ”Digitaliseringens möjligheter för att främja kunskapsutveckling och likvärdighet i skolväsendet” (2021–2022) arbetat med att stärka medlemmarnas kompetens i användarcentrerad skolutveckling användarkapacitet, beställarkompetens och tekniska samt pedagogiska support. Tillsammans med kommuner, enskilda huvudmän, Inera och Adda har SKR tagit fram olika former av stöd och seminarier. Stöd och vägledningar finns tillgängliga på SKR:s hemsida¹⁶⁰. Detta arbete fortsätter nu inom SKR:s ordinarie linjearbete.

Kontakt: Annika Agélii Genlott

¹⁵⁹ [Rådslutsatser om att stödja välbefinnande i digital utbildning](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XG1209(01)&from=EN): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XG1209\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XG1209(01)&from=EN)

¹⁶⁰ [Stöd och vägledning i arbetet](https://skr.se/skr/skolakulturfritid/forskolagrundochgymnasieskolakomvux/digitaliseringskola/stodochvagledningar.24482.html):

<https://skr.se/skr/skolakulturfritid/forskolagrundochgymnasieskolakomvux/digitaliseringskola/stodochvagledningar.24482.html>

Rådsslutsatser om färdigheter och kompetens för den gröna omställningen

I mars 2023 godkände EU:s utbildningsministrar rådsslutsatser om färdigheter och kompetenser för den gröna omställningen¹⁶¹. I rådsslutsatserna lyfts bland annat behovet av samverkan med arbetslivet för att identifiera och kartlägga behoven av gröna kompetenser nu och i framtiden. Rådsslutsatserna fokuserar även på flexibla utbildningsmöjligheter inom yrkesutbildning och högre utbildning som bidrar till kompetensutveckling och grön omställning samt vägledning och information för att attrahera potentiella studenter.

SKR ställer sig positivt till att EU arbetar för att säkerställa kompetenser för den gröna utbildningen. SKR vill samtidigt betona vikten av att utbildningsanordnarna i former av kommuner och regioner ges förutsättningar, och vid behov nationellt stöd, att genomföra insatser för detta arbete.

Kontakt: Annika Agélii Genlott

Det nya europeiska Bauhaus

I januari 2021 presenterades EU-kommissionens nya initiativ ”Det nya europeiska Bauhaus – Vackert, hållbart, tillsammans” (NEB förkortat)¹⁶². NEB är ett initiativ för hållbar samhällsutveckling med syfte att påskynda grön omställning och koppla samman EU:s gröna giv med europeiska livsmiljöer. Ledorden är estetik, långsiktighet och inkludering. NEB ligger väl i linje med en rad svenska policydokument inom områdena stadsutveckling, arkitektur, form och design samt konst och kulturmiljö. Även satsningar kring innovation och grön omställning berörs.

Målsättningarna inom NEB ska framförallt nås genom redan befintliga och planerade EU-strategier eller EU-program. Inom ramen för initiativet har ett så kallat Bauhauslaboratorium (NEB Lab)¹⁶³ inrättats som ska fungera som en tankesmedja och samverkansplattform där prototyper av verktyg, lösningar och politiska åtgärder kan tas fram och testas.

¹⁶¹ [Rådsslutsatser om färdigheter och kompetens för den gröna omställningen](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOC_2023_095_R_0003): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOC_2023_095_R_0003

¹⁶² [EU-kommissionen: Det nya europeiska Bauhaus](https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en): https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en

¹⁶³ [EU: The NEB Lab](https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/neb-lab_en): https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/neb-lab_en

Utöver inspiration och samverkan kanaliseras NEB EU-finansiering inom området hållbar stadsutveckling för projekt som stödjer initiativets principer. Nya utlysningar för projektmedel som kan vara av intresse för kommuner och regioner att söka tillkommer löpande.

Regeringen beslutade i juni 2021 att ge Boverket i uppdrag att koordinera det svenska deltagandet i NEB, ett uppdrag som förnyades i juni 2022¹⁶⁴. Deltagandet sker i första hand genom rådet för hållbara städer¹⁶⁵. I rådets uppdrag ingår att stödja de kommuner som berörs av större industrietableringar och industriexpansioner i Norrbottens och Västerbottens län avseende hållbart samhällsbyggande och gestaltad livsmiljö.

SKR följer arbetet med NEB, bland annat genom medverkan rådet för hållbara städer och genom Europeiska regionkommittén

Kontakt: Love Edenborg, Erik Peurell och Christina Thulin

En europeisk agenda för kultur

Den europeiska agendan för kultur¹⁶⁶ handlar om kulturens kraft och roll för social sammanhållning och hållbarhet genom delaktighet i kulturlivet, konstnärers rörlighet samt skydd av kulturarv.

EU-kommissionen vill med initiativen också stödja arbetstillfällena och tillväxt i den kreativa och kulturella sektorn genom att stärka konst-arterna och kulturens roll i utbildning, lyfta fram viktiga kunskaper och förmågor, samt uppmuntra till innovation inom området. Dessutom vill man stärka internationella kulturella relationer genom att i högre grad använda konst- och kulturområdets potential i processer för hållbar utveckling och fred. Agendan implementeras bland annat genom OMC-metoden (Open Method of Coordination) i form av arbetsgrupper med experter från olika medlemsstater.

¹⁶⁴ [Boverkets arbete med att koordinera Sveriges deltagande i ett nytt europeiskt Bauhaus](https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2023/new-european-bauhaus/): <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2023/new-european-bauhaus/>

¹⁶⁵ [Hållbar stad: Rådet för hållbara städer](https://www.hallbarstad.se/radet-for-hallbara-stader/): <https://www.hallbarstad.se/radet-for-hallbara-stader/>

¹⁶⁶ [EU-kommissionens meddelande om en europeisk agenda för kultur](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52018DC0267&from=EN): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52018DC0267&from=EN>

SKR bevakar det lokala och regionala självstyret på det kulturpolitiska området och arbetar för att lokala och regionala aktörers erfarenheter i högre utsträckning ska tillvaratas i relevanta OMC-grupper.

Kontakt: Louise Andersson

En europeisk arbetsplan för kultur

Rådet godkände i november 2022 den europeiska arbetsplanen för kultur 2023-2026¹⁶⁷, en plan som anger nya prioriteringar för den europeiska kulturpolitiken.

Arbetsplanen har fyra prioriterade områden:

- Konstnärer och kulturarbetare: stärka de kulturella och kreativa sektorerna.
- Kultur för människor: öka det kulturella deltagandet och stärka kulturens roll i samhället.
- Kultur för planeten: släppa loss kulturens kraft.
- Kultur för gemensamt skapande partnerskap: stärka den kulturella dimensionen i EU:s yttre förbindelser.

Planen innehåller totalt 21 åtgärder varav några är av särskilt intresse för kommuner och regioner. En punkt gäller att stärka bibliotekens flerfaldiga roll som inkörsport till och sändare av kulturella verk, färdigheter och europeiska värden. Åtgärden planeras genomföras med insatser under nästan hela planperioden i form av workshops, arbetsgrupper inom den öppna samordningsmetoden och en konferens.

En annan punkt gäller skydd av kulturarv mot naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människan. En särskild åtgärd är inriktad på att bevara kulturarvet samt stärka de lokala, kulturella och kreativa sektorerna i Ukraina. Arbetsplanen ska avrapporteras med en slutrapport om planens resultat i juni 2026.

¹⁶⁷ [Rådsresolution om den europeiska arbetsplanen för kultur:](https://www.consilium.europa.eu/media/60399/st15381-en22.pdf)
<https://www.consilium.europa.eu/media/60399/st15381-en22.pdf>

Ny statistik: Kulturprojekt inom EU:s struktur och investeringsfonder

Myndigheten för kulturanalys har i uppdrag att redovisa en samlad uppföljning¹⁶⁸ och analys av utfallet av svenska projekt med kultur-anknytning som beviljats stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna 2021-2027 inklusive projekt inom de territoriella samarbetsprogrammen.

I myndighetens andra rapport inom uppdraget framgår det att 226 svenska projekt bedöms ha haft kulturanknytning under 2022. De beviljades tillsammans över 106 miljoner kronor i EU-medel.

Bland 2022 års projekt finns flera som är inriktade mot turism och besöksutveckling. Flest projekt med kulturanknytning finns inom landsbygdsprogrammet och lokalt ledd utveckling (LLU).

Kontakt: Louise Andersson

Vilken svensk stad blir europeisk kulturhuvudstad 2029?

Statens kulturråd har nu öppnat för ansökan till utnämningen som europeisk kulturhuvudstad 2029¹⁶⁹. För Sverige blir det tredje gången som en svensk stad utnämns. Tidigare har Stockholm (1998) och Umeå (2014) varit europeiska kulturhuvudstäder.

Utnämningen syftar till att lyfta fram den kulturella rikedom, mångfalden och gemenskapen i Europa och bidra till ömsesidig förståelse mellan invånare i Europa. Sedan 2011 väljs varje år två städer från två olika medlemsstater till europeiska kulturhuvudstäder. För 2029 kommer en svensk och en polsk stad att utnämnas.

Initiativet har två mål:

- Att värna och främja mångfalden av kulturer i Europa och uppmärksamma de gemensamma funktioner som de delar.

¹⁶⁸ [Myndigheten för kulturanalys rapport](https://kulturanalys.se/publikation/denna-rapport-redovisar-kulturprojekt-inom-eus-struktur-och-investeringsfonder-2022/): <https://kulturanalys.se/publikation/denna-rapport-redovisar-kulturprojekt-inom-eus-struktur-och-investeringsfonder-2022/>

¹⁶⁹ [Kulturrådet: Europeisk kulturhuvudstad 2029](https://www.kulturradet.se/i-fokus/internationellt/europeisk-kulturhuvudstad-2029/): <https://www.kulturradet.se/i-fokus/internationellt/europeisk-kulturhuvudstad-2029/>

- Att öka medborgarnas känsla av att tillhöra ett område med gemensam kultur för att främja kulturens bidrag till städernas långsiktiga utveckling i enlighet med deras respektive strategier och prioriteringar.

Ansökan sker i två omgångar under 2023 och 2024. Avsikten att lämna in en ansökan måste meddelas skriftligen till Kulturrådet senast den 2 december 2023. En officiell ansökan ska därefter lämnas in senast den 2 januari 2024 klockan 17.00. Därefter bedöms ansökningarna av en jury utsedd av EU. De städer som går vidare ska lämna in en kompletterande ansökan under 2024. Datum meddelas av Statens kulturråd.

Kontakt: Louise Andersson

Praktiska länkar

Europeiska unionen

[EU:s webbplats](http://european-union.europa.eu/index_sv): european-union.europa.eu/index_sv

[EU-domstolen](http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/sv/): curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/sv/

[EU-kommissionens representation i Sverige](http://sweden.representation.ec.europa.eu/index_sv):

sweden.representation.ec.europa.eu/index_sv

[EU-kommissionens samråd och samlingsportal](http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sv): ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sv

[EUR-Lex, EU-lagstiftning](http://eur-lex.europa.eu/homepage.html): eur-lex.europa.eu/homepage.html

[Europaparlamentet](http://europarl.europa.eu/portal/sv): europarl.europa.eu/portal/sv

[Europaparlamentets kontor i Sverige](http://europarl.europa.eu/sweden): europarl.europa.eu/sweden

[Europe Direct](http://europa.eu/european-union/contact_sv): europa.eu/european-union/contact_sv

[EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden](http://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do):

oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do

[Europeiska kommissionen](http://ec.europa.eu/info/index_sv): ec.europa.eu/info/index_sv

[Europeiska rådet](http://consilium.europa.eu/sv/european-council/): consilium.europa.eu/sv/european-council/

[Europeiska unionens råd](http://consilium.europa.eu/sv/): consilium.europa.eu/sv/

[Europeiska centralbanken](http://ecb.europa.eu/home/html/index.sv.html): ecb.europa.eu/home/html/index.sv.html

[Europeiska ekonomiska och sociala kommittén](http://eesc.europa.eu/sv): eesc.europa.eu/sv

[Europeiska ombudsmannen](http://ombudsman.europa.eu/sv/home): ombudsman.europa.eu/sv/home

[Europeiska regionkommittén](http://cor.europa.eu/sv): cor.europa.eu/sv

[Europeiska revisionsrätten](http://eca.europa.eu/sv/Pages/ecadefault.aspx): eca.europa.eu/sv/Pages/ecadefault.aspx

EU-ordförandeskapet

[Spaniens EU-ordförandeskap, hösten 2023](https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/en/): https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/en/

SKR:s beredning för EU-frågor och delegationer till internationella organ

[SKR:s beredning för EU-frågor](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/beredningar/eufragor.27158.htm):

<https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/beredningar/eufragor.27158.htm>

[1](#)

[Svenska delegationen i Europeiska regionkommittén:](#)

skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/regionkommitten/svenska
delegationen.1016.html

[SKR:s ledamöter i CEMR:](#)

skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/
kommunochregionforbundeuropa.8487.html

[Svenska delegationen i Europarådet, CLRAE:](#)

skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/europaradetcclrae/svenskad
elegationen.1162.html

Svenska regionkontor i Bryssel

[Central Sweden European Office:](#) <http://www.centraweden.se>

[City of Malmö EU Office:](#) <https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Omvarld/EU-samarbetet/Malmo-stads-kontor-i-Bryssel.html>

[Gothenburg European Office:](#) <https://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-och-politik/internationellt-arbete/goteborgs-stads-representationskontor-i-bryssel>

[North Sweden European Office:](#) <http://www.northsweden.eu>

[Region Värmland European Office:](#) <http://www.regionvarmland.se/eu>

[Region Västra Götaland's Brussels Office:](#) <https://www.vregion.se/regional-utveckling/externa-relationer/brysselkontoret/>

[Region Östergötland European Office:](#)

<https://utveckling.regionostergotland.se/ru/utvecklingsomraden/internationell-samverkan/eu-kontoret>

[Skåne European Office:](#) <https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/externa-relationer/region-skanes-brysselkontor/>

[Småland Blekinge South Sweden:](#) <https://www.sbhss.eu/sv/>

[Stockholm Region EU Office:](#) <https://stockholmregion.org/>

SKR-relaterade organisationer

[CEMR:](#) <https://ccre.org/>

[CLRAE:](#) <https://www.coe.int/en/web/portal/home>

[SGI Europe:](#) <https://sgieurope.org/>

[UCLG:](#) <https://www.uclg.org/>

SKR – EU och internationellt

Följ SKR:s EU- och internationella arbete via vår webbplats och Twitter. På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev som kommer cirka åtta gånger per år.

[SKR: EU och internationellt:](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt.400.html)

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt.400.html>

[SKR:s internationella sektion på X \(tidigare Twitter\): https://twitter.com/skr_eu](https://twitter.com/skr_eu)

På gång inom EU

I ”På gång inom EU” kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner och regioner. Texterna är skrivna av experter på Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i samarbete med Internationella sektionen.

SKR ger ut ”På gång inom EU” två gånger om året. I denna upplaga kan du bland annat läsa om förhandlingarna av EU:s migrationspaket, de senaste initiativen på digitaliseringsområdet, utbildningsfrågor, energifrågor och mycket mera.

Upplysningar om innehållet:

Gustaf Lundgren, gustaf.lundgren@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2023

ISBN/Beställningsnummer: 978-91-8047-204-3

Illustration/foto: © European Union, 2023